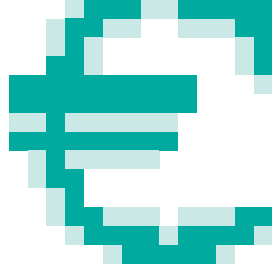
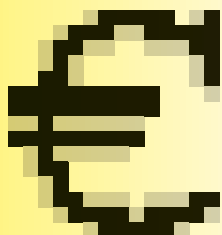

SERIE
Ondernemerschap in de praktijk

Financieel management

voor ondernemers in
het MKB

Noordhoff Uitgevers

A.W.W. Heezen

Tweede Druk

Certificaat
ondernemerschap

Ondernemerschap in de praktijk

Financieel management voor ondernemers in het MKB

Drs. A.W.W. Heezen

Tweede druk

Noordhoff Uitgevers Groningen/Houten

Ontwerp omslag: G2K Designers Groningen/Amsterdam

Omslagillustratie: iStockPhoto

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

Ofschoon iedere poging is ondernomen om de volgens de auteurswet rechthebbenden van het in dit boek opgenomen illustratiemateriaal te traceren, is dit in enkele gevallen niet mogelijk gebleken. In het onderhavige geval verzoekt de uitgever rechthebbende met hem contact op te nemen.

0 / 12

Deze uitgave is gedrukt op FSC-papier.

© 2012 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-84755-5

ISBN 978-90-01-80958-4

NUR 782

Woord vooraf

Het ondernemerschap kan zich verheugen in een groeiende belangstelling. Hbo-instellingen stimuleren het ondernemerschap onder meer door het aanbieden van opleidingen voor het hbo-certificaat Ondernemerschap (www.hboco.nl). Het vak Financieel Management MKB maakt onderdeel uit van deze opleiding. Dit boek is afgestemd op het examenprogramma van deze opleiding (zie www.associatie.nl). Het is echter ook geschikt voor andere hbo-opleidingen waarin het financieel management van een onderneming een rol speelt. We kruipen in de huid van de ondernemer, waarbij we de financiële besturing en financiële beoordeling van een onderneming op de voorgrond stellen. Dit betekent onder meer dat we ons gaan bezighouden met de balansen, de winst- en verliesrekeningen en de kasstromen van de onderneming. Zowel wat het verleden als de toekomst betreft, want de blik van de ondernemer moet immers op de toekomst zijn gericht. We besteden daarbij aandacht aan de financiële gegevens, maar ook aan de sterke en zwakke punten van de onderneming en aan de concurrentiepositie binnen de branche. Een branchevergelijking hoort daarbij. Dit boek is sterk op de praktijk georiënteerd en tot stand gekomen in nauwe samenwerking met docenten van de module Financieel Management MKB en medewerkers van banken. Aan de hand van de fictieve onderneming Demo simuleren we concrete bedrijfssituaties. Verder laten we een echte ondernemer aan het woord in de persoon van Bart Romijnders (www.carrosromijnders.nl), eigenaar van een carrosseriebedrijf. Hoewel goed kunnen rekenen voor een ondernemer geen slechte eigenschap is, is het niet de bedoeling van dit boek de ondernemer allerlei berekeningen te laten maken of financiële overzichten te laten opstellen. Een ondernemer moet echter wel in staat zijn berekeningen of financiële overzichten, die hem of haar worden gepresenteerd, te interpreteren. Berekeningen die wat omvangrijker zijn, hebben we met behulp van Excel uitgewerkt (zie www.serieondernemerschapindepraktijk.noordhoff.nl). Deze Excel-uitwerkingen geven de gebruikers de mogelijkheid allerlei wijzigingen in de basisgegevens aan te brengen. Het Excel-model rekent dan de financiële gevolgen uit, zodat de gebruiker zich kan concentreren op het analyseren van de resultaten en het trekken van conclusies.

Dit boek is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met personen uit de praktijk. In het bijzonder bedanken we C.G. Houterman, drs. H. Langeslag, G.T.M. Leenders FA, N. Nienhuis, Bart Romijnders, drs. G. Sweers en H. Verhaegen voor hun creatieve ideeën en praktische aanwijzingen. In het bijzonder gaat onze dank uit naar Hans van Onzen, die de concepten voor deze druk van kritisch commentaar heeft voorzien.

We hopen dat dit boek een bijdrage levert aan de kwaliteit van het ondernemerschap in Nederland.

Reacties van gebruikers zien we graag tegemoet. Deze kunt u zenden naar Noordhoff Uitgevers, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB Groningen.

December 2011

Elst, André Heezen

Inhoud

Inleiding 9

Deel 1

Introductie en inventarisatie 12

1 De ondernemer en de onderneming 15

- 1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken? 16
- 1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer 17
- 1.3 De onderneming en haar omgeving 17
- 1.4 Onderneming en markt 18
- 1.5 Quick scan 18
- 1.6 Goederen- en geldstromen 19
- 1.7 Rechtsvormen 22
- 1.8 Enkele bijzondere regelingen 35
- 1.9 Ondernemingsvormen en belastingen 37
- 1.10 Omzettingsmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd 42
  - Samenvatting 43
  - Begrippenlijst 44

2 Financiële verslaggeving 49

- 2.1 Functies van verslaggeving 50
- 2.2 Interne verslaggeving 50
- 2.3 Externe verslaggeving 51
- 2.4 Financieel verslag 52
- 2.5 Hoofdingeling van de balans 57
- 2.6 Hoofdingeling van de winst- en verliesrekening 60
- 2.7 Hoofdingeling van het kasstroomoverzicht 61
  - Samenvatting 62
  - Begrippenlijst 63

3 Samenhang tussen verschillende vormen van financiële informatie 69

- 3.1 Balans, winst- en verliesrekening en kasstroomoverzicht 70
- 3.2 Kapitaalsvergelijking 80
- 3.3 Bedrijfseconomisch resultaat 80

- 3.4 Cashflow 83
- 3.5 Overige financiële informatie 85
  - Samenvatting 86
  - Begrippenlijst 87

Deel 2

Analyse huidige situatie 88

4 Analyse van de financiële structuur 91

- 4.1 Financiële structuur van een onderneming 92
- 4.2 Partiële en totale financiering 94
- 4.3 Interne en externe financiering 97
- 4.4 Vermindering van de vermogensbehoefte 97
- 4.5 Vermogensstructuur, zekerheden en zeggenschap 103
- 4.6 Rentabiliteit 104
- 4.7 Liquiditeit 114
- 4.8 Solvabiliteit 123
- 4.9 Financieringskengetallen MKB 126
  - Samenvatting 129
  - Begrippenlijst 130

5 Brancheanalyse en benchmarking 135

- 5.1 Brancheanalyse 136
- 5.2 Benchmarking 141
- 5.3 Benchmarking voor onderneming Demo 142
  - Samenvatting 144
  - Begrippenlijst 145

Deel 3

De financiële besturing van een onderneming 146

6 Inzicht in kosten en kostprijs 149

- 6.1 Marktvormen en kostprijs 150
- 6.2 Belasting toegevoegde waarde (btw) 152
- 6.3 Variabele en vaste kosten 155
- 6.4 Break-evenpunt 162
- 6.5 Integrale kostprijs van een product/dienst 171
- 6.6 Kostprijsberekening bij onderneming Demo 180
- 6.7 Zelf produceren of werk uitbesteden? 183
- 6.8 Differentiële calculatie 185
  - Samenvatting 186
  - Begrippenlijst 187

7 Investeren, liquiditeitsbegroting en begrote winst- en verliesrekening 191

- 7.1 Lange- en kortetermijnbeslissingen 192
- 7.2 Investeringsselectie 192
- 7.3 Beoordeling investeringsproject 196
- 7.4 Methoden om investeringsvoorstellen te beoordelen 198
- 7.5 Keuze uit verschillende investeringsmogelijkheden 205
- 7.6 Vergelijking van de selectiemethoden 208
- 7.7 Liquiditeitsbegroting 212
- 7.8 Begrote winst- en verliesrekening 215
  - Samenvatting 217
  - Begrippenlijst 219

8 Groei, overname en waardering 223

- 8.1 Interne en externe groei 224
- 8.2 Waardering bij overname van een onderneming 228
- 8.3 Onderhandelingsproces en overnameprijs 235
  - Samenvatting 240
  - Begrippenlijst 241

Deel 4

Het aanvragen van een bankfinanciering 244

9 Financiering in het MKB 247

- 9.1 Groei en de behoefte aan externe financiering 248
- 9.2 Financieringsmogelijkheden MKB 248
- 9.3 Financiering overname door onderneming Demo 263
- 9.4 Financiële reorganisatie en overnames 264
- 9.5 Gang van zaken bij faillissement 266
  - Samenvatting 270
  - Begrippenlijst 271

10 Presentatie en beoordeling financieringsaanvraag 275

- 10.1 De eerste indruk 276
- 10.2 Financiële onderbouwing kredietaanvraag 276
- 10.3 Beoordeling kredietaanvraag door de bank 289
- 10.4 Risico-inschatting en risicobeheer 303
- 10.5 Procedures en beslissing over kredietaanvraag 305
  - Samenvatting 307
  - Begrippenlijst 308

Register 310

Inleiding

In dit boek zetten we uiteen hoe ondernemers financiële informatie kunnen gebruiken bij het besturen van de onderneming en bij het onderbouwen van beslissingen. Daarbij staan niet allerlei theoretische beschouwingen, maar de praktische toepasbaarheid voorop.

We proberen een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen van de financieel-economische vraagstukken waarmee een ondernemer kan worden geconfronteerd. De ondernemer staat niet alleen bij het besturen van de onderneming. Regelmatig zal gebruik worden gemaakt van interne en/of externe adviseurs, onder meer op financieel-economisch terrein. Om deze adviezen te kunnen gebruiken voor de besturing van de onderneming zal de ondernemer inzicht in de achtergronden moeten hebben. Bij de bespreking van deze achtergronden en toepassingen komen in het boek met een zekere regelmaat de volgende elementen terug:

- *Onderneming Demo*. Dit is een fictieve onderneming met de rechtsvorm eenmanszaak. Aan de hand van deze onderneming bespreken we allerlei financiële berekeningen en overzichten. Omdat de vennootschap onder firma (vof) en de besloten vennootschap (bv) ook belangrijke rechtsvormen zijn, maken we op basis van de fictieve onderneming Demo zo nu en dan uitstapjes naar de vof en/of bv.
- *Ondernemer Bart Romijnders*. Bart geeft op grond van zijn ervaringen met zijn eigen carrosseriebedrijf vooral inhoudelijke toelichtingen bij beslissingen die hij heeft genomen.
- *Voorbeelden*. De voorbeelden gaan in op onderwerpen die niet of in beperkte mate voorkomen bij onderneming Demo of carrosseriebedrijf Bart Romijnders.
- *Exceluitwerkingen op de website*. In het kader van de financiële besturing en analyse van ondernemingen ontkomen we er niet aan allerlei berekeningen te maken. We proberen dit rekenwerk voor de gebruikers van dit boek tot een minimum te beperken, door ze ook in de vorm van een Excelbestand op de website bij dit boek (www.serieondernemerschapindepraktijk.noordhoff.nl) beschikbaar te stellen. Dit geeft de lezer de gelegenheid allerlei veranderingen in de basisgegevens aan te brengen en na te gaan wat de financiële consequenties daarvan zijn. Hiermee wordt het gebruik van Excel een belangrijk hulpmiddel bij het besturen van de onderneming.

Het boek bestaat uit vier delen: introductie en inventarisatie, analyse huidige situatie, de financiële besturing van een onderneming en het aanvragen van een bankfinanciering.

In het deel *Introductie en inventarisatie* wordt op basis van de balansen van de afgelopen twee jaar, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht over het afgelopen jaar, de huidige financiële positie van de onderneming in kaart gebracht. Deze fase is gericht op het berekenen

van allerlei financieel-economische grootheden, zonder er conclusies aan te verbinden.

In het deel *Analyse huidige situatie* beoordelen we de huidige financiële positie van de onderneming. Hier moeten we de resultaten uit de inventarisatiefase met elkaar in verband brengen en beoordelen hoe de onderneming er op dit moment financieel voorstaat. Daarbij wordt ook een vergelijking gemaakt met de financiële resultaten van branchegenoten.

In het deel *De financiële besturing van een onderneming* gaan we in op de financiële onderbouwing van concrete ondernemingsbeslissingen. Daarbij hoort onder meer de beslissing over het al dan niet overnemen van een branchegeenoot. We beschrijven de overwegingen en financiële gevolgen van de beslissing van onderneming Demo om een branchegeenoot over te nemen.

In het deel *Het aanvragen van een bankfinanciering* komt het opstellen van een begrote winst- en verliesrekening, een begroot kasstroomoverzicht en een begrote balans aan de orde. Dit zijn de overzichten die een belangrijke rol zullen spelen bij de beslissing van externe financiers, om al dan niet vermogen beschikbaar te stellen. Op basis van deze overzichten maken we een analyse van de toekomstige financiële positie van onderneming Demo, nadat ze een branchegeenoot heeft overgenomen. Voor de financiering van de overname vraagt onderneming Demo een banklening aan. We ronden het boek af met het bespreken van de factoren die een rol spelen bij de beoordeling van de kredietaanvraag door de bank.

DEEL 1

Introductie en inventarisatie

- 1 De ondernemer en de onderneming 15**
- 2 Financiële verslaggeving 49**
- 3 Samenhang tussen verschillende vormen van financiële informatie 69**

In Deel 1 brengen we de huidige financiële situatie van een bestaande onderneming in kaart. Dit doen we in het bijzonder op basis van de balansgegevens, de kasstroomoverzichten en de winst- en verliesrekeningen van twee opeenvolgende jaren. Naast de financiële gegevens zijn ook gegevens over de omgeving van de onderneming van belang om een goed beeld te vormen van de financiële positie van de onderneming. Daartoe behoren gegevens over de branche, de positie op de inkoop- en verkoopmarkt, concurrentieverhoudingen, marktpositie enzovoort. Ook informatie over de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gevoerd en fiscale aspecten spelen een rol bij het voeren van een eigen onderneming.

1

De ondernemer en de onderneming

- 1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken?
  - 1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer
  - 1.3 De onderneming en haar omgeving
  - 1.4 Onderneming en markt
  - 1.5 Quick scan
  - 1.6 Goederen- en geldstromen
  - 1.7 Rechtsvormen
  - 1.8 Enkele bijzondere regelingen
  - 1.9 Ondernemingsvormen en belastingen
  - 1.10 Omzettingsmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd
- Samenvatting
Begrippenlijst

De eigenaar van een onderneming krijgt met een groot aantal zaken te maken. Zo moet een ondernemer over een aantal persoonlijke kwaliteiten beschikken, die hem of haar geschikt maken als ondernemer. Het beheersen van de goederen- en geldstromen is essentieel om de doelstelling van de onderneming te kunnen realiseren. Daarbij krijgt de ondernemer onder meer te maken met wet- en regelgeving en met het gedrag van concurrenten en afnemers. Een belangrijke beslissing betreft de keuze van de rechtsvorm van de onderneming. Deze keuze heeft gevolgen voor de aansprakelijkheid en de te betalen belastingen. In dit hoofdstuk gaan we nader in op deze aspecten van het ondernemerschap.

1.1 Waar krijgt een ondernemer mee te maken?

Ondernemers krijgen bij het voeren van een eigen onderneming onder meer te maken met juridische, fiscale, financiële en organisatorische aspecten. In dit boek over ondernemerschap staan de financiële aspecten van een eigen onderneming op de voorgrond. Deze aspecten hebben zowel te maken met de financiering van de onderneming, als met de beoordeling van de financiële resultaten die met de onderneming zijn behaald. Ook staan we stil bij de factoren die van invloed zijn op de toekomst van de onderneming. Ondernemen is immers vooruitzien! Een onderneming wil blijven voortbestaan en hopelijk op een zodanige wijze dat de financiële resultaten de minimaal vereiste vergoeding voor de werkzaamheden van de ondernemer en voor het geïnvesteerde eigen vermogen (zo veel mogelijk) overtreffen. Wij gaan ervan uit dat een ondernemer streeft naar het behalen van een zo hoog mogelijke winst.

Ondernemingsdoelstelling

Bij het nastreven van de ondernemingsdoelstelling (en) moet de ondernemer ook rekening houden met randvoorwaarden, die het gevolg zijn van wettelijke voorschriften, overeenkomsten en dergelijke. Zo kunnen vestigings- en milieuvoorschriften beperkingen opleggen aan de wijze van produceren en aan de omvang van de onderneming. De ondernemingsdoelstelling (bijvoorbeeld het behalen van een zo hoog mogelijke winst) moet worden geconcretiseerd, waarbij de volgende vragen moeten worden beantwoord:

- Op welke afzetmarkten richt de onderneming zich?
- Welke producten of diensten gaat de onderneming aanbieden?
- Wat wordt de omvang van de onderneming?
- Waar wordt de onderneming gevestigd?
- Hoe wordt de productie opgezet?
- In welke rechtsvorm wordt de onderneming gedreven?
- Hoe wordt de onderneming gefinancierd?
- Hoe gaat de interne organisatie er uitzien?
- Wat wordt de personele bezetting en wie zorgt daarvoor?
- Hoe wordt de financiële administratie ingericht?

Het zijn allemaal vragen waarop de ondernemer antwoord zal moeten geven. Daarbij zullen regelmatig financiële aspecten een rol spelen.

Romijnders carrosseriebedrijf

In dit boek laten we regelmatig een ondernemer aan het woord, die vanuit zijn eigen ervaringen toelichtingen geeft bij de onderwerpen van het betreffende hoofdstuk. Het gaat hierbij om Bart Romijnders, die een eigen carrosseriebedrijf heeft (zie www.carrossromijnders.nl). Bart legt zich toe op het herstellen van schades aan moderne auto's en het restaureren van klassieke auto's. Daarbij staat vakmanschap voorop. Bart legt uit waarom hij in 2006 een eigen onderneming is begonnen: 'Na mijn opleiding tot plaatwerker ben ik bij een carrosseriebedrijf in dienst getreden, waar ik het vak van autoschadehersteller tot in de puntjes heb geleerd. Maar op een gegeven moment begon het toch te kriebelen. Afkomstig uit een gezin waar het ondernemerschap in het bloed zit, wilde ik een eigen onderneming beginnen. Ik kan daarin mijn eigen ideeën over het vak volledig kwijt. De grote mate van vrijheid en het zelf volledig verantwoordelijk zijn voor het geleverde product waren voor mij belangrijke motieven. Tot op de dag van vandaag heb ik daar zeker geen spijt van.'

Ondernemer Bart Romijnders aan het werk

1.2 Persoonlijke kwaliteiten van de ondernemer

Bij het leiden van een eigen onderneming wordt een beroep gedaan op een groot aantal kwaliteiten, zoals kennis van de markt(verhoudingen), initiatief nemen, leiding geven en het kunnen interpreteren van financiële gegevens (onder meer van de eigen onderneming). Gelukkig hoeft een ondernemer niet zelf over alle kwaliteiten te beschikken. Hij kan ook gebruikmaken van deskundigen. Zo zal het opstellen van de jaarrekening (balans en winst- en verliesrekening) en de belastingaangifte worden overgelaten aan externe adviseurs, zoals de accountant en belastingdeskundige. Hoewel de ondernemer niet zelf in staat hoeft te zijn de balans en winst- en verliesrekening van zijn eigen onderneming op te stellen, moet hij deze overzichten wel kunnen interpreteren en op basis daarvan beslissingen kunnen nemen. Wat betekenen de posten op de balans en hoe kan op basis van de balans en winst- en verliesrekening worden vastgesteld hoe de onderneming er in financieel opzicht voorstaat? De ondernemer zal op deze vragen antwoord moeten kunnen geven.

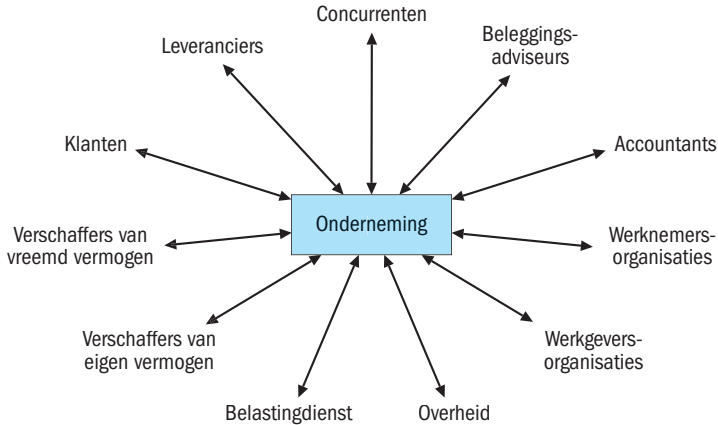
Externe
adviseurs

1.3 De onderneming en haar omgeving

Een onderneming leidt geen geïsoleerd bestaan, maar maakt onderdeel uit van de maatschappij. De ondernemer moet rekening houden met een grote groep van individuen en instanties buiten de eigen onderneming. Om een onderneming te mogen beginnen moet aan bepaalde wettelijke eisen worden voldaan en er moet ook rekening worden gehouden met de belangen van bijvoorbeeld de omwonenden. Daarbij kunnen aspecten zoals geluidshinder en luchtverontreiniging een rol spelen. In figuur 1.1 geven we een overzicht van mogelijke externe relaties van een onderneming.

Externe
relaties

FIGUUR 1.1 De onderneming en haar externe relaties

In figuur 1.1 zijn de belangrijkste externe relaties (personen en instellingen buiten de onderneming) van een bedrijf opgenomen. Uit de vorm van de pijlen blijkt dat de contacten tussen de onderneming en haar omgeving een tweerichtingsverkeer is: van binnen naar buiten en van buiten naar binnen. Zo verstrekt een onderneming informatie aan personen en instellingen buiten de onderneming en ontvangt ze ook informatie van deze externe relaties.

1.4 Onderneming en markt

Een onderneming legt zich toe op het voortbrengen en aanbieden van producten en diensten waaraan de maatschappij behoefte heeft. In vrije economieën komt de prijs van een goed in veel situaties tot stand onder invloed van vraag en aanbod (het marktmechanisme). De ondernemer zal in het algemeen (een monopolist uitgezonderd) moeten concurreren met andere aanbieders. De afnemer kan zelf beslissen van welke producent hij de producten afneemt (marktwerking). Daarbij zal de afnemer een afweging maken tussen de kwaliteit en de prijs van het geleverde product. Vanuit de ondernemer gezien heeft het voorgaande betrekking op de verkoopmarkt. Maar de ondernemer zal zelf ook materialen, grondstoffen en arbeid moeten inkopen voor zijn productieproces. Dan treedt hij op als inkoper en heeft hij te maken met de marktomstandigheden op de inkoopmarkt. Voor het nemen van verantwoorde beslissingen moet de ondernemer op de hoogte blijven van de ontwikkelingen zowel op de verkoopmarkt als op de inkoopmarkt.

Markt-
mechanisme

Marktwerking

1.5 Quick scan

Quick scan

Als een ondernemer snel een eerste indruk wil krijgen van het kwaliteitsniveau van de eigen organisatie, kan een quick scan worden gemaakt. Het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK) heeft een vragenlijst opgesteld waarin over 25 onderwerpen een vraag wordt gesteld. Op basis van de

antwoorden op deze vragen wordt aan de betreffende onderneming een score toegekend, die wordt vergeleken met de gemiddelde score in de betreffende branche. De vragenlijst is via www.ink.nl te downloaden.

1.6 Goederen- en geldstromen

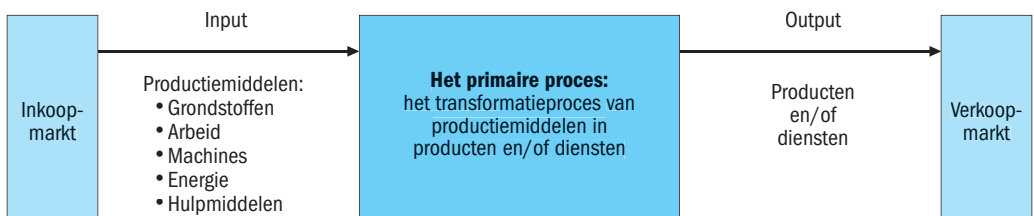
Een ondernemer moet zich een goed beeld vormen van de markt waarop hij zich begeeft en van de wensen van de afnemer (de consument). De beslissingen die de ondernemer neemt zullen vroeg of laat tot een stroom van goederen en/of diensten leiden. Veel ondernemingen zijn tegenwoordig actief op het terrein van dienstverlening, waarbij het geven van adviezen een belangrijk onderdeel uitmaakt. Hoewel bij dienstverlening bepaalde bijzondere aspecten een rol spelen, zullen we bij de bedrijfseconomische benaderingswijze het leveren van fysieke producten en het leveren van diensten onder één noemer plaatsen. In beide gevallen spreken we van een goederenstroom. Voor een ondernemer is het belangrijk dat hij inzicht heeft in de goederenstromen die het gevolg zijn van zijn beslissingen. We lichten hierna eerst het begrip primair proces toe en gaan daarna in op de samenhang tussen de goederen- en geldstromen van een onderneming.

Goederen-
stroom

Met het primaire proces van een organisatie bedoelen we die activiteiten die rechtstreeks samenhangen met het product dat of de dienst die de organisatie voortbrengt. De middelen (zoals grondstoffen, machines en hulpmiddelen) die nodig zijn om een product voort te brengen, noemen we productiemiddelen. Tijdens een productieproces vormen arbeid, machines, grondstoffen en hulpmiddelen de input en is het eindproduct dat aan de klant wordt geleverd de output. We kunnen het primaire proces in een schema weergeven, zie figuur 1.2.

Primair
proces

FIGUUR 1.2 Het primaire proces

De pijlen geven de richting van de goederenstromen binnen de onderneming weer.

Om over de productiemiddelen te kunnen beschikken zal een onderneming een tegenprestatie moeten leveren. Deze tegenprestatie heeft meestal de vorm van het betalen van een geldbedrag. Zo zal voor de aanschaf van machines een geldbedrag aan de leverancier van de machines betaald moeten worden. Aan de werknemers (de productiefactor arbeid) zal een salaris betaald moeten worden, terwijl de leveranciers van energie (zoals Essent en Nuon) de betaling van de energienota zullen eisen. Dit zijn allemaal voorbeelden van uitgaande geldstromen. Daar staat tegenover dat

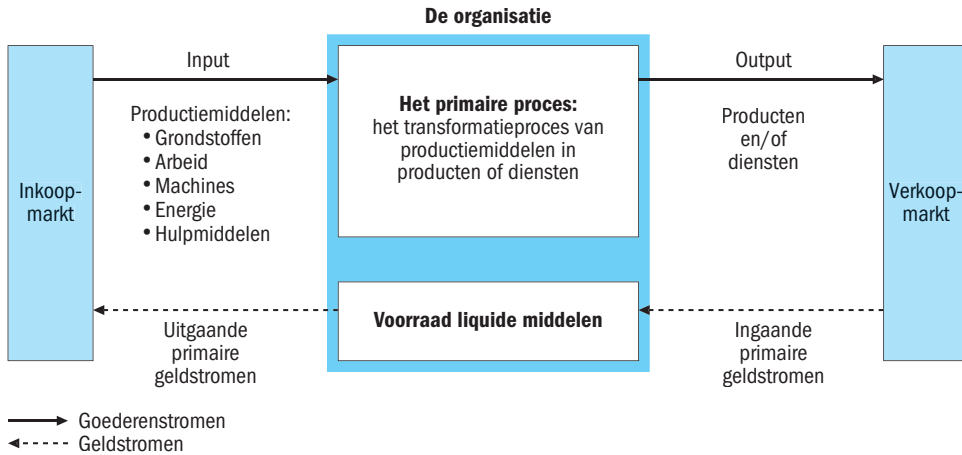
Geldstromen

de onderneming van haar klanten geld zal ontvangen voor de geleverde producten en/of diensten. De richting van de geldstromen is tegenovergesteld aan de richting van de goederenstromen. De geldmiddelen waarover een onderneming de beschikking heeft, noemen we liquide middelen. Geldontvangsten vergroten de voorraad liquide middelen, terwijl gelduitgaven daarop in mindering komen. De goederen- en geldstromen van een organisatie geven we in figuur 1.3 weer.

Liquide middelen
Goederen- en geldstromen

1

FIGUUR 1.3 Goederen- en geldstromen van een organisatie

De voorraad liquide middelen aan het einde van een periode = voorraad liquide middelen aan het begin van een periode + geldontvangsten – gelduitgaven. De geldstromen die verband houden met het primaire proces noemen we primaire geldstromen.

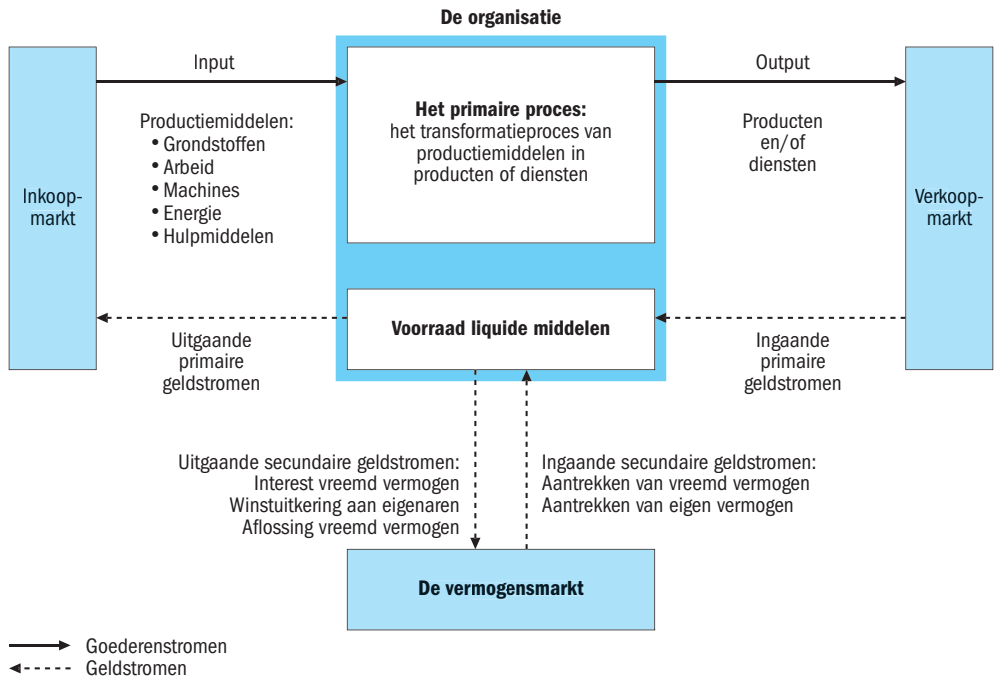
Primaire geldstromen

Het doel van een onderneming is dat uiteindelijk de ingaande primaire geldstromen de uitgaande primaire geldstromen overtreffen. In dat geval is de onderneming levensvatbaar. Tijdelijk kan zich echter de situatie voordoen dat de beschikbare financiële middelen onvoldoende zijn om alle gewenste aankopen te betalen. In dat geval kan een beroep worden gedaan op de vermogensmarkt. Zo zal een startende onderneming in het begin grote investeringen moeten verrichten, terwijl de hoeveelheid liquide middelen beperkt is. In dat geval zal een lening bij een bank mogelijk uitkomst bieden: de onderneming doet een beroep op de vermogensmarkt. Het opnemen van een lening bij een bank (een vorm van vreemd vermogen) leidt in eerste instantie tot een ingaande geldstroom. Over de lening zal in het algemeen interest en aflossing moeten worden betaald. Dit leidt tot uitgaande geldstromen naar de vermogensmarkt (waartoe ook de banken behoren). De geldstromen van en naar de vermogensmarkt noemen we secundaire geldstromen. Alle andere geldstromen noemen we primaire geldstromen. Als we ook rekening houden met de geldstromen van en naar de vermogensmarkt zien de goederen- en geldstromen eruit zoals in figuur 1.4 is weergegeven.

Vermogensmarkt

Secundaire geldstromen

FIGUUR 1.4 Goederen- en geldstromen van een organisatie met vermogensmarkt

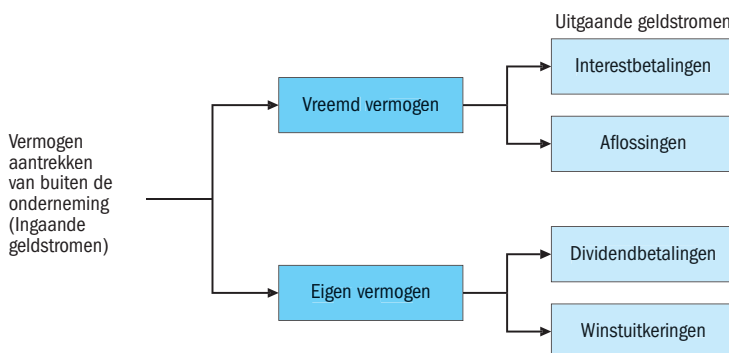

Naast vreemd vermogen kan een onderneming ook eigen vermogen aantrekken. Het eigen vermogen van ondernemingen in het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) (met de rechtsvorm van bijvoorbeeld eenmanszaak, vennootschap onder firma of bv) wordt meestal ingebracht door de eigenaren en/of familieleden of vrienden van de eigenaren. Grote bedrijven met de rechtsvorm van nv trekken eigen vermogen aan door aandelen uit te geven via de effectenbeurs. De verkoop van de aandelen aan beleggers (aandeelhouders) leidt tot een ingaande geldstroom. Het eigen vermogen hoeft in tegenstelling tot vreemd vermogen niet terugbetaald te worden. Het is permanent aan de onderneming ter beschikking gesteld. De aandeelhouders verwachten echter wel een vergoeding over het beschikbaar gestelde vermogen. Ze hebben recht op een gedeelte van de winst. Het gedeelte van de winst dat voor de aandeelhouders is bestemd, noemen we dividend. We vatten in figuur 1.5 het voorgaande kort samen.

Eigen vermogen

Dividend

FIGUUR 1.5 Vormen van vermogen

Vermogens- markt

Als een onderneming van buiten de eigen organisatie geld (vermogen) aantrekt, doet zij een beroep op de vermogensmarkt. De vermogensmarkt is het geheel van vraag naar en aanbod van eigen en vreemd vermogen. Banken zijn de belangrijkste aanbieders van vreemd vermogen.

1.7 Rechtsvormen

Bij de oprichting van een onderneming moet een aantal zaken formeel worden geregeld. Zo zullen de noodzakelijke vergunningen verkregen moeten worden en zullen de oprichters een naam voor de nieuwe onderneming moeten bedenken. Ook is het belangrijk algemene leveringsvoorwaarden vast te stellen, zodat de afnemers weten tegen welke voorwaarden de nieuwe onderneming wil leveren.

Ondernemings- vorm

Een andere belangrijke beslissing is de keuze van de ondernemingsvorm. Een onderneming kan kiezen in welke juridische vorm (rechtsvorm) de onderneming wordt gedreven. De keuze van de rechtsvorm heeft onder meer gevolgen voor de aansprakelijkheid, de zeggenschap en het eigendom van de onderneming. De gekozen rechtsvorm is ook van belang voor de externe relaties van de onderneming. Daarom wordt de rechtsvorm vermeld op de officiële stukken, zoals facturen en briefpapier. Bovendien heeft de keuze van de rechtsvorm invloed op de mogelijkheden om eigen en vreemd vermogen aan te trekken.

Een onderneming heeft de keuze uit onder andere de volgende acht rechtsvormen:

- 1 eenmanszaak
- 2 maatschap
- 3 commanditaire vennootschap (cv)
- 4 vennootschap onder firma (vof)
- 5 besloten vennootschap (bv)
- 6 naamloze vennootschap (nv)
- 7 vereniging
- 8 stichting

Natuurlijke personen

Bij de eerste vier rechtsvormen behoort de onderneming toe aan een of meer *natuurlijke personen (mensen)*. Zij zijn in principe met hun *privévermogen* aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Deze rechtsvormen worden daarom *persoonlijke ondernemingsvormen* genoemd. In een cv of vof wordt een bedrijf uitgeoefend en in een maatschap wordt een beroep uitgeoefend (bijvoorbeeld een maatschap van fysiotherapeuten).

Rechts- personen

De laatste vier rechtsvormen zijn *rechtspersonen*. Een rechtspersoon is een zelfstandig lichaam met eigen rechten en plichten én een afzonderlijk vermogen. Bij deze rechtsvormen hebben de rechten en verplichtingen die door de onderneming zijn aangegaan, geen betrekking op de eigenaren persoonlijk. Ze worden daarom *onpersoonlijke ondernemingsvormen* genoemd. Als de onderneming in de vorm van een rechtspersoon wordt gedreven, zijn de eigenaren niet met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Alleen het vermogen dat ze aan de onderneming beschikbaar hebben gesteld, staat dan op het spel.

Tijdens het bestaan van de onderneming kunnen de omstandigheden zodanig wijzigen, dat de onderneming besluit een andere rechtsvorm te kiezen.

De keuze van de rechtsvorm heeft gevolgen voor de:

- regeling van de aansprakelijkheid (wie draagt de risico's?);
- omvang van de te betalen belastingen (vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting);
- mogelijkheden om vermogen aan te trekken;
- sociale zekerheid en pensioenopbouw van de directeur/eigenaar;
- publicatieplicht en de rol van de accountant.

Bij de keuze van de rechtsvorm zal de ondernemer zich laten adviseren door deskundigen, zoals accountants en notarissen. Ook kan informatie worden ingewonnen bij de Kamer van Koophandel. De Kamer van Koophandel heeft regionale vestigingen, die zich bezighouden met het geven van voorlichting en informatie voor bedrijven en met de uitvoering van twee wetten: de Handelsregisterwet en de Handelsnaamwet. In het handelsregister van de Kamer van Koophandel staan ondernemingen, verenigingen en stichtingen ingeschreven. De gegevens in dit register kunnen door iedereen worden geraadpleegd.

Kamer van
Koophandel

Het bestuur van de regionale Kamers van Koophandel bestaat uit vertegenwoordigers van regionale ondernemers- en werknemersorganisaties. Op deze wijze kunnen bedrijven uit de regio invloed uitoefenen op het beleid van de Kamers van Koophandel. Nadere informatie over de Kamer van Koophandel is te vinden op www.kvk.nl.

In de paragrafen 1.7.1 tot en met 1.7.3 lichten we de verschillende rechtsvormen nader toe.

We gaan nader in op de eenmanszaak, de vennootschap onder firma (vof) en de besloten vennootschap (bv). Voor deze rechtsvormen bespreken we de aspecten aansprakelijkheid, te betalen belastingen (fiscale aspecten), de mogelijkheden om vermogen aan te trekken, sociale zekerheid en pensioenopbouw, publicatieverplichtingen en de rol van de accountant. Ook sommen we de belangrijkste voor- en nadelen van deze rechtsvormen in het kort op. Hierbij gaan we uit van de situatie zoals die in 2011 gold. Het is raadzaam bij de keuze van de rechtsvorm de hulp van externe adviseurs in te roepen. Ook kan informatie via internet worden verkregen. In dat verband zijn ook de websites www.notaris.nl en www.kvk.nl van belang.

1.7.1 Eenmanszaak

Een ondernemer die als rechtsvorm de eenmanszaak kiest, heeft de eigendom en de leiding van de onderneming. De financiële resultaten van een eenmanszaak zijn sterk afhankelijk van de inzet en bekwaamheden van de eigenaar. Wanneer de eigenaar zich (bijvoorbeeld door ziekte of het bereiken van een hoge leeftijd) uit de eenmanszaak wil terugtrekken, is het vaak moeilijk een geschikte opvolger te vinden. Startende ondernemingen worden, omdat ze meestal op kleine schaal beginnen, vaak opgericht in deze rechtsvorm. 'Eenmanszaak' betekent overigens niet dat er geen werknemers in dienst kunnen zijn. Ook ondernemingen met een groot aantal werknemers kunnen de rechtsvorm van eenmanszaak hebben.

Eenmanszaak

Aansprakelijkheid

Aansprakelijkheid

Bij een eenmanszaak is er geen juridische scheiding tussen het vermogen van de onderneming en het privévermogen van de eigenaar. De eigenaar is met zijn totale vermogen aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. In geval van faillissement wordt ook het privévermogen van de eigenaar aangesproken om de schulden van de eenmanszaak te voldoen.

Huwelijkse voorwaarden

Huwelijkse voorwaarden

Bij rechtspersonen is er een duidelijke juridische scheiding tussen het zakelijk vermogen van de rechtspersoon en het privévermogen van de eigenaren/bestuurders. Dit is echter niet het geval bij natuurlijke personen (zoals eenmanszaak, maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap).

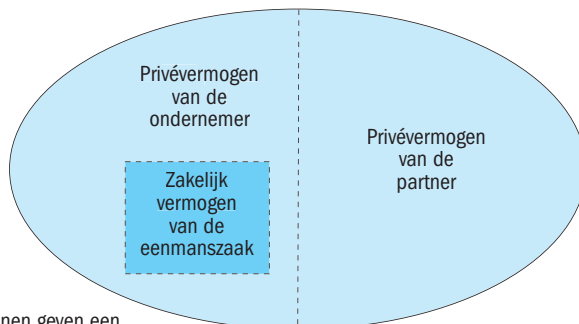
Als de eigenaar van een onderneming die geen rechtspersoonlijkheid bezit, trouwt of een geregistreerd partnerschap aangaat zonder vooraf huwelijkse voorwaarden op te stellen, dan is men gehuwd of is een geregistreerd partnerschap aangegaan in *algehele gemeenschap van goederen*. Dat houdt onder andere in dat de partner van de eigenaar mede aansprakelijk is voor de schulden van de onderneming (natuurlijk persoon). Als de partner over een privévermogen beschikt en de natuurlijke persoon (de onderneming) gaat failliet, dan kan de schuld verhaald worden op het privévermogen van de partner.

Algehele gemeenschap van goederen

Bij een algehele gemeenschap van goederen is er geen scheiding tussen het zakelijk vermogen en het privévermogen van de partners. We geven dat in figuur 1.6 weer, waarbij we veronderstellen dat de onderneming in de vorm van een eenmanszaak wordt gedreven.

Zakelijk vermogen

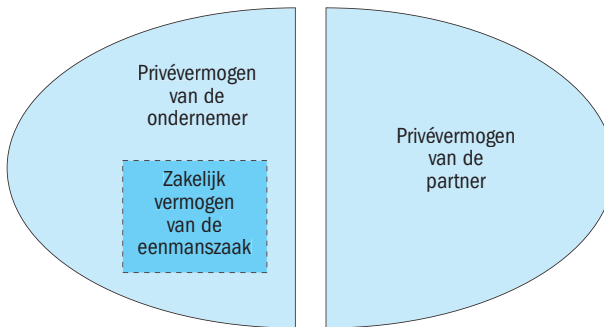
FIGUUR 1.6 Algehele gemeenschap van goederen

De stippellijnen geven een denkbeeldige scheiding aan, juridisch bestaat deze scheiding niet.

In voorgaande situatie loopt de partner van de ondernemer het risico het privévermogen te verliezen. Als men dat risico niet wil lopen, moet er een juridische scheiding worden aangebracht tussen het vermogen van de eigenaar van de eenmanszaak en het vermogen van de partner. Om dat te bereiken moeten de gehuwden en/of geregistreerd partners huwelijkse voorwaarden opstellen (bij voorkeur vóór het sluiten van het huwelijk of het aangaan van het geregistreerd partnerschap), waarin deze scheiding van de vermogens wordt vastgelegd. De situatie die dan ontstaat, geven we in figuur 1.7 weer.

FIGUUR 1.7 Huwelijkse voorwaarden waarbij een scheiding tussen de vermogens van de ondernemer en de partner is vastgelegd

In deze situatie (figuur 1.7) is er geen juridische scheiding tussen het zakelijk en privévermogen van de ondernemer, maar wel tussen het vermogen van de ondernemer en het vermogen van de partner. De partner is niet aansprakelijk voor de schulden van de onderneming. Bij ondernemingen die geen rechtspersoonlijkheid bezitten (zoals een eenmanszaak en vennootschap onder firma), verdient de situatie zoals in figuur 1.7 is geschetst, de voorkeur.

Tijdens het huwelijk kunnen alsnog huwelijkse voorwaarden worden gemaakt, maar de rechtbank zal dan alleen goedkeuring verlenen als er geen benadeling van crediteuren optreedt.

Fiscale aspecten

De winsten die de eigenaar van een eenmanszaak geniet, zijn onderworpen aan de inkomstenbelasting. De inkomstenbelasting wordt geheven volgens een progressief stelsel. Dat wil zeggen dat over de eerste schijven van het belastbaar inkomen een lager belastingtarief wordt geheven dan over de hogere schijven. De percentages van de inkomstenbelasting (inclusief premies volksverzekeringen) voor personen tot 65 jaar beginnen bij 33% en lopen op naar 52% van het belastbaar inkomen (gegevens over het belastingjaar 2011). Daarom kan het voor eenmanszaken met hoge winsten op grond van fiscale aspecten aantrekkelijk zijn een andere rechtsvorm te kiezen. In paragraaf 1.8 gaan we nader op de fiscale aspecten in.

Inkomsten-
belasting

Aantrekken van vermogen

Het vermogen dat door de eigenaar beschikbaar is gesteld en de ingehouden winsten zijn voor de eenmanszaak de belangrijkste bronnen van eigen vermogen. Daarnaast kan van buiten de onderneming (vreemd) vermogen worden aangetrokken. Externe financiers (veelal banken) zullen bij het verstrekken van *vreemd vermogen* vooral letten op:

- de winstverwachtingen van de onderneming;
- het vertrouwen in de ondernemingsleiding (kwaliteiten van de ondernemer of het managementteam);
- de aard van het bedrijf en de branche waarin het actief is;
- de omvang van het eigen vermogen van de onderneming en het privévermogen van de ondernemer/eigenaar;
- het beschikbaar zijn van onderpanden, zoals machines, inventaris, voorraden en debiteuren.

Als banken op basis van de eerste drie aspecten bereid zijn krediet te verstrekken, zullen ze daarnaast vaak nog een onderpand vragen voor de te verstrekken lening. Het onderpand dient voor de banken als zekerheidstelling. Als de onderneming niet aan haar verplichtingen voldoet, kan de bank het onderpand verkopen en uit de opbrengst haar vordering verhalen.

Sociale zekerheid en pensioenopbouw

De eigenaar van een eenmanszaak is een zelfstandige en kan geen aanspraak maken op werknemersvoorzieningen, zoals de Werkloosheidswet (WW) en de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). De eigenaar van een eenmanszaak kan niet deelnemen aan een pensioenfonds en zal zijn pensioenvoorziening zelf moeten regelen. Zo kan de eigenaar een beleggingsportefeuille opbouwen. De inleg in de beleggingsportefeuille is fiscaal niet aftrekbaar. Het is ook mogelijk een lijfrenteovereenkomst te sluiten. De premies die in verband daarmee moeten worden betaald, zijn fiscaal aftrekbaar. Bijgevolg worden de toekomstige uitkeringen op basis van de lijfrente fiscaal belast. Een andere mogelijke bron van inkomsten nadat een ondernemer zijn activiteiten heeft gestaakt, vloeit voort uit het bezit van onroerend goed (bijvoorbeeld een zakenpand). Een ondernemer kan het pand waarin zijn onderneming was gehuisvest, na beëindiging van zijn activiteiten, gaan verhuren. De waarde van het pand valt in box 3 (zie paragraaf 1.9). Over de waarde van het pand in verhuurde staat wordt een fictief rendement van 4% berekend en als inkomen aangemerkt. Over dit fictieve rendement moet inkomstenbelasting (in box 3) worden betaald. De feitelijk ontvangen huur is vrij van belasting. Het bezit van bedrijfspanden en de huuropbrengsten die daaruit voortvloeien, zijn voor de ondernemer die zijn activiteiten heeft gestaakt een vorm van pensioenvoorziening.

Ondernemers die nog geen 65 jaar zijn en aan een uren criterium voldoen, kunnen een oudedagsreserve opbouwen. Jaarlijks kan een gedeelte van de winst aan de oudedagsreserve worden toegevoegd. Over deze dotatie is in het jaar waarin de toevoeging plaatsvindt geen inkomstenbelasting verschuldigd. Toekomstige afnames van de oudedagsreserve worden op het moment van deze afname belast. De toevoeging (dotatie) aan de oudedagsreserve leidt tot uitstel (maar geen afstel) van belastingbetaling. De toename en/of afname van de oudedagsreserve leidt niet tot geldstromen, met uitzondering van het feit dat de uitgaande geldstroom naar de belastingdienst wordt uitgesteld. De oudedagsreserve kan op ieder gewenst moment worden omgezet in een lijfrenteverzekering. Tegenover de belaste afname van de oudedagsreserve staat dan een even hoog bedrag aan aftrekbare lijfrentepremie. De betaling van de lijfrente leidt op het moment van storting tot een uitgaande geldstroom en in de toekomst tot een ingaande geldstroom.

Alleen mensen in loondienst, met uitzondering van de directeur-groothandelaar bij een bv (zie hierna), kunnen aanspraak maken op uitkeringen op grond van de sociale verzekeringen, zoals de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) en de Ziektewet (ZW). Met ingang van 1 januari 2006 is de WIA in werking getreden. De WIA is opgebouwd uit twee onderdelen: de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) en de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA).

De ziektewet is grotendeels geprivatiseerd. De verplichting tot doorbetaling van loon gedurende 104 weken is bijna geheel op de schouders van de ondernemer gekomen. Er zijn inmiddels verschillende mogelijkheden om

WW
WIA

Pensioen-
voorziening

Oudedags-
reserve

Lijfrente-
verzekering

ZW

IVA
WGA

het risico van ziektegeld te verzekeren. Ook de ondernemer kan zelf aan de (collectieve) ziekteverzuimverzekering deelnemen. Nadere informatie is te vinden op www.uwv.nl en www.rijksoverheid.nl.

Zorgverzekering

Met ingang van 1 januari 2006 is er een zorgverzekering voor iedereen. Voor de kosten ervan kan een tegemoetkoming worden verleend. Dit is de zorgtoeslag waarvan de hoogte afhankelijk is van het inkomen van de verzekerde. Ook het inkomen van de eventuele partner is van belang bij de vaststelling van de hoogte van de zorgtoeslag (zie www.toeslagen.nl).

Zorg-
verzekering

Publicatieverplichtingen en de rol van de accountant

Een eenmanszaak hoeft zijn financiële gegevens (zoals de balans en winst- en verliesrekening) niet te publiceren. Dit wordt door menig ondernemer als een voordeel gezien, omdat de meeste ondernemers derden (bijvoorbeeld concurrenten) geen inzicht willen verschaffen in de behaalde resultaten.

De accountant is een belangrijke adviseur voor het MKB. Uit een onderzoek blijkt dat 47% van de ondernemingen in het MKB de accountant (of boekhouder) als belangrijkste adviseur zien. De accountant wordt met name ingeschakeld bij:

Accountant

- opstellen van de jaarrekening
- grote investeringen
- overnames en bedrijfsopvolging
- wijzigingen in de leiding
- uitbreiding van de externe financiering

Voor- en nadelen van de eenmanszaak

Voordelen van de eenmanszaak zijn:

- Snelle besluitvorming is mogelijk, omdat de eigenaar niet met mede-eigenaren hoeft te overleggen.
- Grote betrokkenheid van de eigenaar bij het bedrijfsgebeuren omdat zijn inkomen in veel gevallen (volledig) afhankelijk is van de resultaten van zijn zaak.
- Fiscaal aantrekkelijk bij lage winsten.

Voordelen
eenmanszaak

Nadelen van de eenmanszaak zijn:

- Het voortbestaan van de eenmanszaak kan in gevaar komen, omdat deze hoofdzakelijk afhankelijk is van één persoon.
- Het inkomen van de eigenaar kan sterk schommelen, omdat het afhankelijk is van de bedrijfsresultaten.
- De eigenaar is in geval van faillissement ook met zijn privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de eenmanszaak.

Nadelen
eenmanszaak

1.7.2 Venootschap onder firma (vof)

Als twee of meer natuurlijke personen samen een onderneming willen drijven, kunnen ze kiezen voor de rechtsvorm van de vof. De firmanten van een vof kunnen natuurlijke personen zijn (bijvoorbeeld familieleden, kennissen of vrienden), maar ook een rechtspersoon zoals een bv kan een firmant zijn. De oprichting van een vof moet schriftelijk gebeuren. Een notariële akte is niet verplicht, maar verdient wel aanbeveling. Een vof moet in het handelsregister (dat wordt bijgehouden door de Kamer van Koophandel) worden ingeschreven.

Venootschap
onder firma

De vof is een vennootschap ter uitoefening van een *bedrijf* onder een gemeenschappelijke naam. De vennoten kunnen geld, maar ook goederen, arbeid, octrooien of andere zaken van waarde inbrengen. De vennoten hebben samen de leiding over de vof. Een vof tussen echtgenoten is ook mogelijk. Deze zogenoemde manvrouwfirma heeft als voordeel dat beide firmanten als zelfstandige ondernemer worden aangemerkt en recht hebben op de fiscale faciliteiten die daaraan zijn verbonden. Omdat het voortbestaan en de financiële resultaten van een vof niet afhankelijk zijn van één persoon, zijn de mogelijkheden om een vof voort te zetten groter dan bij een eenmanszaak.

Maatschap

Een samenwerkingsverband tussen twee of meer personen waarin een *beroep* wordt uitgeoefend is een maatschap. Zo zijn er maatschappen van fysiotherapeuten, chirurgen, advocaten en notarissen. In grote lijnen gelden voor de vof en de maatschap dezelfde regels (met name op fiscaal terrein). In plaats van vof mag daarom in veel gevallen ook maatschap worden gelezen.

Hoofdelijk aansprakelijk

Aansprakelijkheid

Ieder van de vennoten is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de vof. Ook het privévermogen van de vennoot kan worden aangesproken. Bij faillissement worden de schuldeisers van de vof zo veel mogelijk betaald uit het vermogen van de vof. Als dit niet toereikend is, kunnen de schuldeisers aanspraak maken op het hele privévermogen van iedere vennoot afzonderlijk. Deze zakelijke schuldeisers staan dan op gelijke hoogte met de privé-schuldeisers van de vennoten.

Er ontstaan door de vof aansprakelijkheden voor alle vennoten, tenzij het gaat om handelingen die niet binnen het doel van de vof passen. Ook kunnen in het vof-contract beperkingen worden opgelegd met betrekking tot de bevoegdheid van individuele vennoten om de vof te vertegenwoordigen. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgelegd dat voor het aangaan van verplichtingen boven een bepaald bedrag, de toestemming van alle vennoten vereist is. In het vof-contract kunnen onder meer afspraken worden vastgelegd over de winstverdeling, de voorschotten op de winst, opnames uit de kas en onkostenvergoedingen. De afspraken tussen de firmanten van de vof hebben geen externe werking.

Fiscale aspecten, sociale zekerheid, pensioenen et cetera

De fiscale aspecten, sociale zekerheid en pensioenen, publicatieverplichtingen en de rol van de accountant bij een vof zijn vergelijkbaar met de situatie die geldt voor de eenmanszaak. Dit geldt ook voor de voor- en nadelen van deze rechtsvorm. De mogelijkheden om vermogen aan te trekken zullen in het algemeen echter groter zijn dan bij een eenmanszaak, omdat het eigendom en de leiding niet afhankelijk zijn van één persoon.

De vof en de maatschap worden voor de omzetbelasting en (als er personeel is) ook voor de loonbelasting als zelfstandige eenheid beschouwd.

Bij een vof moeten er maatregelen worden getroffen om het voortbestaan van de vof te waarborgen in geval een van de vennoten komt te overlijden. Zo kan er een compagnonverzekering worden afgesloten die ervoor zorgt, dat de nabestaanden van de overleden vennoot verzorgd achterblijven. De risicoverzekeringen moeten wel *kruislings* (over en weer) worden gesloten.

Risico-verzekering

Ook een zelfstandige ondernemer heeft aanspraak op ouderdomspensioen op grond van de Algemene Ouderdoms Wet (AOW). Er zijn ook andere manieren om oudedagsvoorzieningen op te bouwen, zoals de opbouw van

oudedagsvoorzieningen in eigen beheer, oudedagsvoorzieningen uit de opbrengst van het te verkopen bedrijf en het gebruikmaken van de oudedagsreserve. Een ondernemer die gebruikmaakt van de oudedagsreserve hoeft over het gedeelte van de winst dat in een bepaald jaar aan de oudedagsreserve wordt toegevoegd geen inkomstenbelasting af te dragen. In het jaar waarin er bedragen aan de oudedagsreserve worden onttrokken, wordt alsnog inkomstenbelasting geheven over het bedrag dat aan de oudedagsreserve is onttrokken. De oudedagsreserve leidt in feite tot uitstel van belastingbetaling. Naast de oudedagsreserve kan de ondernemer gebruikmaken van bepaalde vrijstellingen, waardoor het te betalen belastingbedrag lager wordt.

Oudedags-
reserve

1.7.3 Besloten vennootschap (bv)

De besloten vennootschap is een vennootschap waarbij het maatschappelijk kapitaal verdeeld is in aandelen die niet vrij overdraagbaar zijn (de aandelen staan *op naam*). Van de aandelen worden geen aandelebewijzen uitgegeven. In plaats daarvan houdt de bv een register bij waaruit blijkt welke personen deelnemen in de bv en voor welk aantal aandelen. Op grond van wettelijke voorschriften is de overdracht van aandelen van een bv aan beperkingen onderhevig.

Besloten
vennootschap

Binnen de bv kunnen we de volgende drie geledingen onderscheiden.

- 1 *De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA)*. De AVA komt minimaal één keer per jaar bijeen. Belangrijke taken van de AVA zijn:
  - vaststellen van de jaarrekening;
  - benoemen van leden van de Raad van Bestuur;
  - verlenen van toestemming voor een aantal belangrijke beslissingen, zoals wijziging van de statuten, uitgifte van aandelen en fusie.
 In het algemeen hebben de aandeelhouders het recht om per aandeel één stem in de AVA uit te brengen.
- 2 *De Raad van Bestuur (RvB)*. De RvB (de directie) is belast met de dagelijkse leiding van de bv. Voor belangrijke beslissingen is veelal de toestemming van de AVA of de Raad van Commissarissen vereist.
- 3 *De Raad van Commissarissen (RvC)*. Er kan bij de bv een RvC zijn ingesteld. De RvC houdt toezicht op en geeft adviezen aan de RvB.

Algemene
Vergadering
van Aandeel-
houders

Raad van
Bestuur
Raad van
Commissarissen

Zeggenschap

De aandeelhouders zijn de eigenaren van de bv. Zij kunnen hun macht uitoefenen via de AVA. De dagelijkse leiding van de bv berust bij de RvB (de directie), die door de AVA wordt benoemd. In de statuten kan bepaald worden dat er een RvC moet worden benoemd, die namens de aandeelhouders toezicht op het bestuur moet uitoefenen.

Zeggenschap

De aandeelhouders hebben recht op een deel van de winst. De rechten die aan aandelen verbonden zijn, kunnen verschillen. Er zijn onder andere de volgende aandelen:

- *Gewone aandelen*: deze aandelen geven stemrecht in de AVA en recht op een evenredig deel in de winst van de bv;
- *Winstpreferente aandelen*: aandelen die voorrechten geven bij de winstverdeling;
- *Prioriteitsaandelen*: aandelen die extra zeggenschap geven bij belangrijke zaken, zoals de benoeming van leden van de Raad van Bestuur, beslissingen over grote investeringsprojecten en de uitbreiding van het aandelenkapitaal.

Aandelen

Afhankelijk van de vraag aan wie de aandelen van een bv zullen worden overgedragen, is de overdracht vrij of geblokkeerd. De groep van personen waaraan op grond van de wet de aandelen van een bv vrij kunnen worden overgedragen, zijn:

- echtgenoot of geregistreerd partner;
- bloedverwanten en aanverwanten in de rechte lijn onbeperkt en in de zijlijn tot en met de tweede graad;
- medeaandeelhouders;
- de besloten vennootschap zelf.

Blokkeringsregeling

Het besloten karakter van een bv komt ook tot uitdrukking in de blokkeringsregeling. De blokkeringsregeling kan de vorm hebben van een goedkeuringsregeling of een aanbiedingsregeling.

Goedkeuringsregeling

Bij een goedkeuringsregeling heeft de aandeelhouder die zijn aandelen wil overdragen, hiervoor de goedkeuring nodig van een bij statuten daartoe aangewezen orgaan van de vennootschap. Dit orgaan kan de AVA of de RvB zijn.

Aanbiedingsregeling

Als de statuten een aanbiedingsregeling bevatten, moet een aandeelhouder die zijn aandelen wil verkopen, deze eerst aan zijn medeaandeelhouders aanbieden.

Zowel bij de goedkeuringsregeling als de aanbiedingsregeling geldt dat de aandeelhouder die zijn aandelen wil verkopen een prijs moet krijgen die gelijk is aan de waarde die door een of meer onafhankelijke deskundigen is vastgesteld.

Aansprakelijkheid

Aansprakelijkheid

Tot op het moment dat aan alle juridische formaliteiten voor de oprichting en inschrijving van een bv is voldaan, zijn de oprichters hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de bv. Als er aan alle wettelijke voorschriften voor oprichting is voldaan, blijft de aansprakelijkheid van de aandeelhouders beperkt tot het bedrag waarvoor zij aandelen in de bv hebben genomen. De aandeelhouders zijn niet met hun privévermogen aansprakelijk voor de schulden van de bv. De houders van niet-volgestorte aandelen kunnen, bijvoorbeeld in geval van faillissement, verplicht worden tot volstorting. Het niet-volgestorte gedeelte is gelijk aan het verschil tussen de nominale waarde van het aandeel en het bedrag dat op het aandeel is gestort. De oudeigenaar die zijn niet-volgestorte aandelen heeft verkocht, blijft minimaal één jaar na de overschrijving aansprakelijk voor volstorting (tot aan de nominale waarde) als dat wordt verlangd.

Anti-misbruikwetgeving

Op grond van de anti-misbruikwetgeving kunnen de bestuurders van een bv in het geval van een faillissement hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. Er moet dan wel sprake zijn geweest van kennelijk onbehoorlijk bestuur en dat moet tevens een belangrijke oorzaak van het faillissement zijn.

Wanbeleid

Het feit dat een bv een zelfstandige drager van rechten en plichten is, betekent niet dat de bestuurders maar hun gang kunnen gaan. Bestuurders van een bv die door opzet of grove schuld van de bestuurders (onbehoorlijk bestuur) failliet gaat, kunnen persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Ook kunnen de schuldeisers van de gefailleerde bv hun vorderingen verhalen op de andere bv's die tot dezelfde holding behoren. In geval van onbehoorlijk bestuur is de bestuurder in privé aansprakelijk voor gemaakte schulden in de bv. Indien een onderneming dertien maanden na afloop van een boekjaar de jaarrekening niet heeft gedeponereerd bij de KvK, is er een vermoeden van onbehoorlijk bestuur en wordt de bewijslast omgedraaid. De bestuurder moet dan aantonen dat dit niet het geval is.

Onbehoorlijk bestuur

HET FINANCIËELE DAGBLAD, 10 JUNI 2011

Eurocommissaris

Ondernemer hunkert naar Europese bv

Martin Visser
Den Haag

De Europese markt kent nog te veel hindernissen. Twee ondernemers bestoken eurocommissaris Barnier van interne markt.

'Ik ben heel blij te horen dat die Europese bv er echt komt, meneer Barnier,' zegt Gerwin Hoogendoorn van Senz, de uitvinder en producent van stormparaplu's. 'Want we willen die over een paar jaar gaan gebruiken.' Het is donderdag half zes en eurocommissaris interne markt Michel Barnier sluit een bezoek aan Den Haag af met deze afspraak met twee ondernemers. De Kamer van Koophandel

arrangeerde deze ontmoeting tussen politiek en praktijk.

Al na enkele minuten kan de Brusselaar beide ondernemers blij maken: die Europese bv komt er, ondanks verzet van onder meer Nederland.

Ondernemers Daniël Bols van Senso Vloeren en Hoogendoorn mogen al hun problemen met zaken doen in Europa aan Barnier voorleggen. Ze zeggen gek te worden van de verschillende regeltjes in de landen en kijken uit naar die uniforme bv, maar ook naar de komst van het Europese patent.

Fiscale aspecten

De winsten van een bv zijn onderworpen aan de *vennootschapsbelasting*. Over het belastbare bedrag tot en met €200.000 moet 20% vennootschapsbelasting worden betaald en over het meerdere 25% (tarieven voor het belastingjaar 2011). Omdat de tarieven kunnen veranderen is het raadzaam de actuele ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend te volgen en/of een fiscaal specialist in te schakelen.

De AVA beslist op welke wijze de winst na vennootschapsbelasting wordt verdeeld. In het algemeen zal een deel van de winst na vennootschapsbelasting aan de aandeelhouders in de vorm van dividend worden uitgekeerd. Deze dividendontvangsten worden bij de aandeelhouders als inkomen aangemerkt en als zodanig belast volgens het progressieve stelsel. Er is dan sprake van *dubbele belasting*: in eerste instantie is over de ondernemingswinst vennootschapsbelasting betaald, daarna wordt over de aan de aandeelhouders uitgekeerde winst nog eens inkomstenbelasting geheven. In paragraaf 1.9 gaan we nader op de fiscale aspecten in.

Vennootschapsbelasting

Dubbele belasting

Aantrekken van vermogen

De mogelijkheden om eigen vermogen aan te trekken zijn bij een bv groter dan bij de eenmanszaak en vennootschap onder firma. De aandelen van een bv kunnen in het bezit zijn van directieleden, familie en/of vrienden of bevriende (zaken)relaties, maar ze zijn niet in handen van het 'grote publiek'. Omdat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en geen beursnotering hebben, is het aantal personen en instellingen, die de aandelen zouden willen kopen, beperkt. Omdat de bv over relatief (ten opzichte van de hiervoor besproken rechtsvormen) veel eigen vermogen kan beschikken en het

voortbestaan niet afhankelijk is van één of enkele personen, zijn de mogelijkheden om vreemd vermogen aan te trekken ook groter. De continuïteit van een bv is in het algemeen goed, omdat er verschillende vermogensverschaffers en bestuurders zijn. Dit verruimt de mogelijkheden om vreemd vermogen aan te trekken.

Inbrengverklaring

Bij de oprichting van een nieuwe bv moet door de aandeelhouders (uitgaande van de eisen die op 1 januari 2012 gelden) minimaal €18.000 worden ingebracht. Deze minimumeis staat echter ter discussie. Om vast te stellen of aan deze eis is voldaan, is een inbrengverklaring van een accountant (een registeraccountant of een accountant-administratieconsulent) vereist. Uit deze inbrengverklaring moet onder meer blijken dat de waarde van de inbreng ten minste gelijk is aan het bedrag van de stortingsplicht. In het kader van het opstellen van een inbrengverklaring moet de accountant onder meer de volgende aspecten onderzoeken:

- nagaan of de waarderingmethoden die zijn toegepast in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbare methoden worden beschouwd;
- nagaan dat deze aanvaardbare methoden op de juiste wijze zijn toegepast;
- vaststellen of de waarde van hetgeen zal worden ingebracht (de voorgenomen inbreng) ten minste gelijk is aan het bedrag van de stortingsplicht waaraan met de inbreng moet worden voldaan.

Bij het beoordelen van de waarde van de inbreng zal de accountant mogelijk gebruikmaken van de diensten van andere deskundigen. Zo zal bij de inbreng van onroerende zaken de waarde veelal zijn gebaseerd op een door een derde uitgebracht taxatierapport.

Sociale zekerheid en pensioenopbouw

Bij een bv zijn de aandelen in handen van een beperkt aantal personen en ze zijn niet vrij verhandelbaar. In veel gevallen bezit de directeur een groot gedeelte of zelfs alle aandelen van de bv waaraan hij leiding geeft. Er is dan sprake van een directeur-groootaandeelhouder (DGA). De directeur van een bv (en dus ook een DGA) is in loondienst van de bv. Dit betekent dat het salaris van de DGA kosten zijn voor de bv en dat de DGA inkomstenbelasting moet betalen over dit salaris. De DGA komt echter *niet* in aanmerking voor de sociale werknemersverzekeringen. Dat moet hij zelf regelen. De positie van de DGA verschilt ten aanzien van dit aspect niet van de situatie van de eigenaar van een eenmanszaak.

Werknemers (dus ook de DGA) kunnen deelnemen aan een collectieve pensioenvoorziening die door de bv is afgesloten. Een DGA kan er echter ook voor kiezen de pensioenopbouw in eigen hand te houden. In dat geval kan een pensioen-bv worden opgericht. Periodiek stort de DGA een bedrag in de pensioen-bv. Het bedrag dat in de pensioen-bv is gestort is vrij beschikbaar voor de financiering van de ondernemingsactiviteiten. Het kan echter ook worden belegd. Tijdens het werkzame leven van de DGA wordt een zodanig bedrag opgebouwd, dat daaruit het pensioen van de DGA kan worden betaald. Als de financiële middelen van de pensioen-bv zijn aangewend voor de financiering van de onderneming, moeten deze financiële middelen weer beschikbaar komen op het moment dat het pensioen aan de DGA moet worden uitbetaald. Het voordeel van een pensioen-bv is bovendien dat bij faillissement van de bv waarin de ondernemingsactiviteiten plaatsvinden (de werkmaatschappij), de opgebouwde pensioenrechten buiten schot blijven.

In de nieuwe pensioenwet (die per 1 januari 2007 van kracht is geworden) verandert de positie van de DGA drastisch. Het inschakelen van een adviseur op dit gebied is onontbeerlijk.

Publicatieplicht en rol van de accountant

Een bv is verplicht zijn balans en winst- en verliesrekening met toelichtingen te publiceren. Voor bv's die in de categorie 'kleine rechtspersonen' vallen, zijn er vrijstellingen.

Publiceren houdt in dat de te publiceren gegevens worden gedeponneerd bij het handelsregister (dat wordt bijgehouden door de Kamer van Koophandel) waar de onderneming volgens haar statuten is gevestigd.

Publiceren

1

Voor- en nadelen besloten vennootschap

We noemen hierna voor- en nadelen van een bv ten opzichte van een eenmanszaak/vof.

Voordelen van een besloten vennootschap zijn:

- In vergelijking met de eenmanszaak en de vof kan een relatief groot eigen vermogen bijeengebracht worden, omdat er bij een bv meerdere aandeelhouders zijn.
- Een groter eigen vermogen maakt het (in combinatie met goede winstverwachtingen) mogelijk meer vreemd vermogen aan te trekken.
- De aansprakelijkheid van de aandeelhouders (eigenaren) is beperkt tot het bedrag van hun deelname.
- De continuïteit van de onderneming is groter, omdat de leiding en de eigendom niet afhankelijk zijn van een of enkele personen.
- De winsten van een bv worden niet belast volgens het progressieve stelsel, zoals bij de eenmanszaak en de vof.

Voordelen
besloten
vennootschap

Nadelen van een besloten vennootschap zijn:

- Over de uitgekeerde winsten (in de vorm van dividend) moet tweemaal belasting worden betaald. De bv betaalt vennootschapsbelasting over de fiscale winst van de bv en de aandeelhouders betalen inkomstenbelasting over de ontvangen dividenden.
- Aandelen zijn niet vrij verhandelbaar.

Nadelen
besloten
vennootschap

Bart Romijnders vertelt welke argumenten voor hem een rol speelden bij de keuze van de rechtsvorm: 'Ik heb in 2006 gekozen voor de rechtsvorm eenmanszaak en ben begonnen in een gehuurd bedrijfspand. Op een andere locatie, bij een collega van wie ik tegen betaling een spuitcabine huurde, werden de auto's door mij gespoten. In het begin beschikte ik over weinig startkapitaal en waren de activiteiten nog bescheiden van omvang. Huren was toen voor mij een logische keuze. De financiële risico's waren in het begin beperkt, waardoor de keuze voor de rechtsvorm van eenmanszaak gerechtvaardigd was. Inmiddels leven we in 2012 en zijn de activiteiten drastisch uitgebreid. Ik heb besloten een nieuw pand te laten bouwen, waarin zowel een ruimte voor schadeherstel en restauratie als een eigen spuitcabine is ondergebracht. Door de investeringen in het nieuwe pand en het feit dat deze voor een groot deel met vreemd vermogen zijn gefinancierd, zijn de bedrijfsrisico's aanzienlijk toegenomen. Mede daarom heb ik de eenmanszaak laten omzetten in een besloten vennootschap.'

Verschillende soorten bv's

In principe kent de Nederlandse wetgeving maar één soort bv. Toch wordt in de dagelijkse (advies)praktijk gewerkt met meer namen om een bv aan te duiden. De bv wordt in de praktijk voor vele soorten activiteiten ingezet. We lichten de volgende specifieke vormen van bv's kort toe: pensioen-bv, stamrecht-bv, management-bv en vastgoed-bv.

Pensioen-bv

Pensioen-bv

Een pensioen-bv is een vennootschap die enkel wordt gebruikt voor de pensioenopbouw van de DGA. Het opbouwen van een pensioen in een pensioen-bv door de DGA is mogelijk voor zover de statuten van de bv (waaraan de DGA leiding geeft) daarin voorzien. De winsten van de pensioen-bv zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting.

Stamrecht-bv

Stamrecht-bv

Een 'gouden handdruk' bij voortijdig ontslag kan in de vorm van een stamrecht worden ondergebracht in een bv. Een stamrecht is een aanspraak op een reeks periodieke uitkeringen ter vervanging van gederfd of te derven loon. Door de stamrechtvrijstelling is geen loonbelasting verschuldigd over de waarde van het stamrecht. Er wordt belasting geheven op het moment dat het stamrecht tot uitkering komt. Een stamrecht-bv valt onder het normale regime van de vennootschapsbelasting.

Management-bv

Management-bv

Een management-bv is een bv die het management voert over een of meer andere bv's.

De management-bv moet haar diensten aan meerdere opdrachtgevers verlenen, of in concernverband een aantal ondernemingen besturen. Een management-bv wordt meestal opgericht om fiscale motieven. De winst van de management-bv kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor het opbouwen van een pensioenvoorziening. Er moet een 'waterdicht' contract worden gesloten tussen de management-bv en de bv of bv's waaraan door de management-bv leiding wordt gegeven. Daarin mag bijvoorbeeld niets worden opgenomen over secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals vergoeding voor telefoonkosten, auto van de zaak en snipperdagen. Nadeel van een management-bv is dat de arbeidsrechtelijke bescherming, zoals ontslagbescherming, wordt opgeheven. De fiscus zal de management-bv kritisch beoordelen en er 'doorheen prikken' als de management-bv alleen om fiscale redenen is opgericht. De kans bestaat dat dan het honorarium alsnog als salaris wordt aangemerkt en dat alsnog loonbelasting betaald moet worden. Het inschakelen van een fiscaal specialist bij de oprichting van een management-bv is daarom onontbeerlijk.

Vastgoed-bv

Vastgoed-bv

Een onderneming kan ervoor kiezen het onroerend goed onder te brengen in een afzonderlijke bv. De vastgoed-bv heeft uitsluitend onroerend goed als bezittingen. Deze onroerende goederen worden verhuurd aan andere bv's die tot dezelfde groep behoren. De huuropbrengsten van de vastgoed-bv zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. Het spreiden van risico's kan de reden zijn om de activiteiten van een organisatie over verschillende bv's te verdelen. Zo kunnen bedrijfsactiviteiten (die in verschillende werkmaatschappijen kunnen worden ondergebracht) en het beheer van het onroerend goed (in een afzonderlijke vastgoed-bv) worden gescheiden.

Als een van de bv's failliet gaat, betekent dat niet onherroepelijk het faillissement van de andere werkmaatschappijen of van de vastgoed-bv.

Persoonlijke holding (PH)

Onder een persoonlijke holding verstaan we een rechtspersoon waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon en die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon behartigt. Zo kunnen bijvoorbeeld familieleden via een PH aandelen nemen in een bv X, zonder zelf deel te nemen aan het bestuur van de bv X. In bv X vinden de bedrijfsactiviteiten plaats en deze wordt daarom ook wel werkmaatschappij genoemd (WM). Als de werkmaatschappij (bv X) failliet gaat, kunnen de aandeelhouders (indien zij geen bestuurder zijn) niet hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. De aandeelhouders-niet-bestuursleden kunnen een vaste winstuitkering krijgen door uitgifte van preferente aandelen. Deze aandelen geven de houder het recht om een vooraf afgesproken percentage van de winst te ontvangen.

Door aanstelling van een commissaris (waarschijnlijk een van de familieleden) kunnen zij invloed blijven uitoefenen op de onderneming.

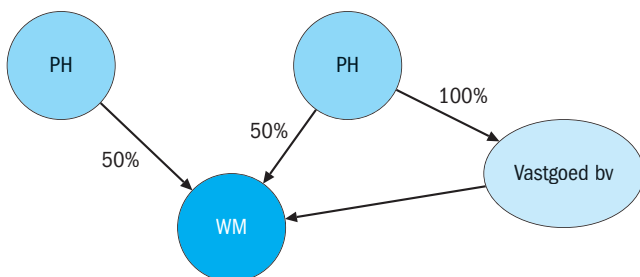
Er zijn ook verschillende relaties tussen bv's mogelijk. Zie figuur 1.8.

Persoonlijke holding

Werkmaatschappij

1

FIGUUR 1.8 Een voorbeeld van relaties tussen bv's

Vastgoed bv verhuurt panden aan de werkmaatschappij (WM)

1.8 Enkele bijzondere regelingen

Naast de rechtsvormen is er een aantal bijzondere regelingen die van invloed zijn op de te betalen belastingen en de te betalen premies sociale verzekeringen. We bespreken in dit verband de ZZP en de VAR. In paragraaf 1.8.1 lichten we de ZZP toe, in paragraaf 1.8.2 de VAR.

1.8.1 ZZP

ZZP is een afkorting voor *Zelfstandige Zonder Personeel*. Dit is een begrip dat gebruikt wordt door de Nederlandse belastingdienst en de socialezekerheidsinstellingen, maar het is geen rechtsvorm. Het gaat hier om ondernemers die geen personeel in dienst hebben of om freelancers. Een ZZP-er is meestal een persoon die diensten of producten verkoopt en daarvoor de klanten/opdrachtgever een factuur stuurt. De ZZP-er is een zelfstandige en heeft geen arbeidsovereenkomst met de opdrachtgevers. Er is dus geen sprake van een gezagsverhouding, waardoor de ZZP-er geen werknemer is en niet onder de wettelijke bepalingen voor werknemers valt.

ZZP

Een ZZP-er en de opdrachtgever/klant zouden, als er sprake is van een langere opdracht, ook kunnen kiezen voor een tijdelijk dienstverband of voor een arbeidsrelatie via een (soort) uitzendbureau. Dat is echter in Nederland sinds de veranderingen in de ziektekostenverzekering per 2006 minder aantrekkelijk geworden. De ZZP-er loopt dan bovendien het gevaar zijn zelfstandigenaftrek en andere aftrekken te verliezen.

Verschil ZZP-er ten opzichte van een werknemer:

- geen arbeidsovereenkomst maar een overeenkomst tot levering van een eindproduct of dienst;
- geen (verplichte) deelname aan werknemersverzekeringen, dus geen premies en rechten op uitkeringen voor de Werkloosheidswet (WW) en de Wet werk en inkomen naar vermogen (WIA);
- geen gezagsverhouding: een ZZP-er is eigen baas en kan zelfs zijn opdrachten aan anderen uitbesteden;
- geen verplichting tot persoonlijk uitvoeren van de opdracht.

Voorwaarde om als ZZP-er te worden aangemerkt is dat per jaar gemiddeld voor minstens drie klanten of opdrachtgevers wordt gewerkt. Een ZZP-er moet zich als bedrijf laten inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Bepaalde beroepsgroepen in de agrarische sector en medici zijn van deze verplichting vrijgesteld.

HET PAROOL, 23 SEPTEMBER 2011

‘Recessie voor hoogopgeleide zzp’er’

Door *ThinkStock*

Ruim de helft van de zelfstandig ondernemers in de zakelijke dienstverlening en de ICT verwacht dat de Nederlandse economie volgend jaar in een recessie belandt. Dat blijkt uit de zzp-monitor van zzp-platform Myler, die de economische positie van 1963 zelfstandigen onderzocht. Zzp'ers krijgen als eerste te maken met de effecten van een afzwakkende economie. Zo merkt 58 procent dat het aanbod van opdrachten een stuk minder is dan een halfjaar eerder. Verder geeft 69 procent van de zelfstandigen aan dat de hoogte van het uurtarief onder druk staat. Ook is

in het laatste halfjaar het aantal gedeclareerde uren per week gedaald bij 36 procent van de hoogopgeleide zzp'ers. Toch is 76 procent van de ondervraagden neutraal of positief over hun financiële toekomst. Bij een eventuele economische dip zal de impact op de financiële situatie van zzp'ers naar verwachting veel minder zijn dan tijdens de vorige financiële crisis. Ook hebben veel zelfstandigen geleerd van de crisis, veel zzp'ers houden nu rekening met tegenslag door een financiële buffer aan te houden.

Commentaar bij het artikel

Ondernemingen die gebruikmaken van ZZP-ers kunnen de inzet van arbeid sneller afstemmen op de behoefte. Hierdoor reageren de kosten van de onderneming sneller op schommelingen in de omzet dan in het geval gebruikgemaakt zou zijn van werknemers in vaste dienst. Bij een recessie (zoals tijdens de financiële crisis in 2011 en 2012) gaan ondernemingen minder gebruikmaken van ZZP-ers.

1.8.2 VAR

Als iemand voor een opdrachtgever werkzaamheden uitvoert, is het niet altijd even duidelijk of er sprake is van een dienstbetrekking (gezagsverhouding) of van bijverdiensten. Het gaat dan onder meer om mensen die diensten verlenen aan een klant die bijvoorbeeld weken, maanden of jaren duren, waarbij per tijdseenheid en niet per product wordt gefactureerd.

Voorbeelden zijn: huishoudsters, butlers, tuinlieden, onderhoudspersoneel, vertalers, journalisten, adviseurs, managers en docenten (interim-personeel). Om achteraf discussie over het al dan niet bestaan van een gezagsverhouding te voorkomen kan bij de belastingdienst (zie www.belastingdienst.nl) een *Verklaring arbeidsrelatie* (VAR) worden aangevraagd. Met deze verklaring kan vooraf zekerheid worden verkregen over de vraag of het inkomen uit een arbeidsrelatie wordt belast als:

- winst uit onderneming (VAR wuo)
- directeur-groootaandeelhouder (VAR dga)
- resultaat uit overige werkzaamheden (VAR row)
- loon (VAR loon)

Bij een VAR wuo en een VAR dga hoeft de opdrachtgever geen premies voor de werknemersverzekeringen en loonheffing in te houden. De zelfstandige is in beide gevallen niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen. In dat geval kan bij het UWV (Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen) wel een vrijwillige verzekering worden afgesloten (zie www.uwv.nl). Een VAR is maximaal een jaar geldig.

Als in de verklaring staat dat de werkzaamheden onder *Resultaat uit overige werkzaamheden* of *Loon* vallen, dan moet de opdrachtgever zelf beoordelen of hij loonheffing en premies sociale werknemersverzekeringen moet inhouden en afdragen. De verklaring Werkzaamheden voor rekening en risico van een vennootschap geldt niet voor het loon dat een directeur-groootaandeelhouder (DGA) ontvangt van de vennootschap. Daarover moet de vennootschap loonheffing inhouden. In sommige gevallen zijn de werknemersverzekeringen niet van toepassing op de directeur-groootaandeelhouder. Het UWV beoordeelt of de opdrachtgever premies werknemersverzekeringen moet inhouden en afdragen. De opdrachtgever kan vooraf een oordeel van het UWV vragen.

VAR

1

1.9 Ondernemingsvormen en belastingen

De omvang van het te betalen belastingbedrag hangt mede af van de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gedreven. Bij het kiezen van een rechtsvorm moet daarom ook rekening worden gehouden met de fiscale gevolgen. Hierna staan we stil bij de verschillen tussen de vennootschapsbelasting (paragraaf 1.9.1) en de inkomstenbelasting (paragraaf 1.9.2).

1.9.1 Vennootschapsbelasting

Ondernemingen met de rechtsvorm nv, bv en andere rechtspersonen (zoals de stichting en vereniging voor zover deze laatste twee een onderneming drijven), betalen vennootschapsbelasting over de belastbare winst. Over de winst tot €200.000 moet 20% vennootschapsbelasting worden betaald, over €200.000 en meer 25%. Voorgaande gegevens én de gegevens die hierna worden vermeld, gelden voor het jaar 2011 en kunnen van jaar tot jaar worden aangepast, zoals uit het volgende artikel blijkt.

Vennootschapsbelasting

DE TELEGRAAF, 10 NOVEMBER 2011

Nederland is voor het mkb nog geen belastingwalhalla

door SAMEER VAN ALFEN

Amsterdam – Nederland is in fiscaal opzicht voor ondernemers minder aantrekkelijk dan een jaar geleden. Onze regering zet weliswaar nog steeds kleine stapjes om het belastingklimaat te verbeteren. Maar andere landen timmeren veel harder aan de weg.

Dit blijkt uit onderzoek van de Wereldbank en PwC, dat vandaag naar buiten komt. Beide organisaties onderzochten met hoeveel belastingen een gemiddeld mkb-bedrijf in aanraking komt. Verder werd bekeken hoeveel uren een ondernemer daaraan besteedt, en wat de hoogte van de belastingen is. Wereldwijd gezien is

Nederland gezakt van plek 27 naar 34. Op Europees niveau daalde ons land van 7 naar 8.

Bij ons krijgt een mkb-bedrijf te maken met 9 belastingen, waaraan hij 127 uur kwijt is. Vorig jaar was het aantal taksen gelijk, maar slokten deze nog 134 uur van de ondernemer zijn tijd op. „Er is zeker sprake van verbetering”, zegt belastingexpert Roland Brandsma (PwC). „De overheid heeft slagen gemaakt in de automatisering. Ook hoeft een bedrijf de btw-aangifte al enige tijd niet meer maandelijks in te dienen. Dat mag inmiddels ook per kwartaal.”

ANDERE EUROPESE LANDEEN SCOREN BETER

Belastingdruk voor mkb-bedrijven

		Aantal belastingen	Aantal uren er mee bezig	Belasting
1	Ierland	8	76	26,3%
2	Luxemburg	23	59	20,8%
3	Denemarken	10	135	27,5%
4	Zwitserland	19	63	30,1%
5	Ver. Koninkrijk	8	110	37,3%
6	Noorwegen	4	87	41,6%
7	Finland	8	93	39,0%
8	Nederland	9	127	40,5%
9	Cyprus	27	149	23,1%
10	Spanje	8	187	38,7%

Tegelijkertijd hebben andere landen nóg grotere stappen gezet, zegt Brandsma. „Neem bijvoorbeeld Finland. Dat land is op de Europese ranking met stip gestegen en heeft Nederland verdreven van de zevende plaats. Bij de Finnen waren bedrijven liefst 150 uur minder kwijt aan

belastingen dan het jaar daarvoor. Een ondernemer is nu nog 93 uur bezig. Ook Denemarken, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk scoren in de ranglijst beter dan Nederland.”

De belastingdeskundige ziet voor ons land diverse punten waarop winst te behalen is.

„Ondernemers moeten nu voor het betalen van hun belastingen langs verschillende partijen. Naast de Belastingdienst namelijk ook de gemeente en het waterschap. Het zou handiger zijn als bedrijven bij één loketje terecht kunnen. Ook is het beter om minder vrijstellingen in de btw te hebben.”

Verder wordt de vennootschapsbelasting elk jaar ingewikkelder, stelt Brandsma. „De wettekst over dit onderwerp is de afgelopen 15 jaar verdubbeld. En het beperken van

allerlei aftrekposten leidt alleen maar tot nog complexere wetgeving.”

Op basis van de studie zou je kunnen concluderen dat het hanteren van lage belastingen per definitie goed is. Maar de fiscale expert zegt dat het geen zin heeft om Nederland te vergelijken met landen die heel lage tarieven hanteren, zoals de Malediven. „Wel is het zinvol om Nederland naast landen te leggen die qua welvaart en bevolkingsgrootte gelijk zijn.”

Deelnemingsvrijstelling

De deelnemingsvrijstelling voorkomt dubbele belastingheffing tussen vennootschappen.

Wanneer de ene vennootschap (A) aandelen bezit van een andere vennootschap (B) en daardoor een winstuitkering (dividend) ontvangt, dan hoeft door vennootschap A over deze ontvangen winst geen vennootschapsbelasting of dividendbelasting betaald te worden. Deze winstuitkering is namelijk al belast bij vennootschap B waar de betreffende winst is gerealiseerd. Een vennootschap valt onder de deelnemingsvrijstelling wanneer deze vennootschap direct of indirect meer dan 5% van de aandelen van de andere vennootschap in haar bezit heeft.

Fiscale eenheid

Met de fiscale eenheid heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd van twee of meer vennootschappen *fiscaal één* vennootschap te maken. Deze fiscale eenheid is bedoeld wanneer de moedervernootschap nagenoeg alle aandelen van de dochtervennootschap in haar bezit heeft. Nadat een fiscale eenheid is aangegaan, is er op dat moment fiscaal geen sprake meer van twee afzonderlijke vennootschappen.

Na het verkrijgen van de fiscale eenheid wordt er alleen nog bij de moeder-vennootschap vennootschapsbelasting geheven. De dochter en moeder zijn dan in elkaar opgegaan.

Bij een fiscale eenheid is er *juridisch* gezien nog wel sprake van afzonderlijke vennootschappen, maar voor de *fiscus* is er slechts één vennootschap.

Fiscale
eenheid

1.9.2 Inkomstenbelasting

Personen die in loondienst werken en eigenaren van een eenmanszaak of wof moeten inkomstenbelasting betalen over hun belastbare inkomen. Voor de inkomstenbelasting worden de inkomens van de belastingplichtigen verdeeld in drie groepen, ook wel boxen genoemd. Zonder op de details in te gaan, geven we globaal aan welke inkomsten in de drie verschillende boxen vallen.

Inkomsten-
belasting

Box 1 Inkomen uit werk en woning

In box 1 worden onder andere de volgende inkomsten belast:

- winst uit onderneming;
- resultaat uit overige werkzaamheden (inkomsten van zelfstandigen die voor de inkomstenbelasting geen ondernemer zijn: bijvoorbeeld freelancefotografen of freelancejournalisten);
- loon en periodieke verstrekkingen.

Box 1

Zelfstandigen- aftrek

De belastingplichtige die voor de inkomstenbelasting als *ondernemer* wordt aangemerkt, heeft recht op een aantal aftrekposten. Een aftrekpost die met name voor ondernemers een rol kan spelen, is de zelfstandigenaftrek. Als aan bepaalde voorwaarden is voldaan, mag een bedrag van de winst uit onderneming worden afgetrokken. Daardoor betaalt de ondernemer minder inkomstenbelasting.

De hoogte van de zelfstandigenaftrek is afhankelijk van de hoogte van de winst uit onderneming. Naarmate de winst hoger is, wordt het bedrag van de zelfstandigenaftrek lager. De minimale zelfstandigenaftrek bedraagt €4.602 (2011).

Om de te betalen inkomstenbelasting te berekenen, wordt het belastbare inkomen in schijven opgesplitst. We geven de belastingtarieven gespecificeerd per schijf weer in tabel 1.1.

TABEL 1.1 Tarieven voor de inkomstenbelasting

Schijf		Tarief (2011)
€ 0	t/m € 18.628	33%
€ 18.629	t/m € 33.436	41,95%
€ 33.437	t/m € 55.694	42%
€ 55.695	en meer	52%

De weergegeven percentages gelden voor belastingplichtigen jonger dan 65 jaar (inkomstenbelasting + premies volksverzekeringen).

Box 2 Inkomen uit aanmerkelijk belang

Box 2 Aanmerkelijk belang

In box 2 wordt 25% inkomstenbelasting geheven over dividendinkomsten uit een aanmerkelijk belang (AB) en over de vervreemdingswinst bij verkoop van de aandelen (tarieven 2011). Iemand die voor 5% of meer direct of indirect aandeelhouder is van een vennootschap, is aandeelhouder met een aanmerkelijk belang. Het gaat hier dus om aandeelhouders in een nv of bv. Een aandeelhouder van een grote, beursgenoteerde onderneming zal in het algemeen minder dan 5% van de aandelen bezitten en dus geen aanmerkelijk belang in de nv hebben. Daar staat tegenover dat een directeur met aandelen in de bv waaraan hij leiding geeft, al gauw 5% of meer van de aandelen van zijn bv bezit. We spreken dan van een directeur-grotoaandeelhouder (DGA). Deze DGA heeft dus een aanmerkelijk belang in de bv waaraan hij leiding geeft. De inkomsten van een DGA bestaan uit salaris en eventueel uit ontvangen dividenden. Als er naast salaris sprake is van ontvangen dividenden, dan worden de inkomsten van de DGA belast in box 1 en box 2. Het salaris van een directeur wordt namelijk net als dat van andere werknemers belast in box 1, terwijl zijn dividendinkomsten uit aanmerkelijk belang in box 2 worden belast. De belastingdienst gaat ervan uit dat de minimale beloning van een DGA €41.000 per jaar (2011) bedraagt. De hoogte van deze minimale beloning kan in specifieke omstandigheden in overleg met de fiscus worden verlaagd.

Box 3 Inkomen uit sparen en beleggen

Box 3

Het inkomen uit sparen en beleggen wordt belast in box 3. Het tarief in box 3 is 30%. In plaats van het werkelijke rendement, wordt door de fiscus verondersteld dat een rendement van 4% wordt behaald. Over die 4% fictief rendement (te berekenen over de totale waarde van het spaartegoed en beleggingen) moet 30% inkomstenbelasting worden betaald.

De verschillen tussen de vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting spelen vooral bij de keuze tussen een eenmanszaak, vof, maatschap enerzijds of een bv anderzijds een rol. Om de gevolgen van de belastingheffing toe te lichten vergelijken we aan de hand van een voorbeeld de belastingheffing bij een eenmanszaak met die van een bv, waarbij de DGA een aanmerkelijk belang heeft in zijn bv en ook dividend uit zijn bv ontvangt.

VOORBEELD 1.1

Bouwonderneming JOB0 is gespecialiseerd in de renovatie van historische panden. De heer Joosten is de eigenaar en tevens enige directeur van JOB0.

De omzet van de onderneming bedraagt €560.000 per jaar. Alle kosten (met uitzondering van de beloning voor de directeur-eigenaar) bedragen €300.000 per jaar. Op dit moment heeft het bouwbedrijf de juridische vorm van een eenmanszaak. De heer Joosten overweegt echter de eenmanszaak in een bv om te zetten. Bij omzetting van de eenmanszaak in een bv wordt aan Joosten als DGA een salaris toegekend van €41.000. Over dit salaris moet 35% aan sociale lasten worden betaald. Joosten keert de winst na aftrek van vennootschapsbelasting volledig als dividend aan zichzelf uit.

Gevraagd:

Maak een berekening van de te betalen belasting in geval:

a de eenmanszaak in een bv wordt omgezet;

b de eenmanszaak wordt gehandhaafd.

We houden alleen rekening met de gegevens die in deze paragraaf staan vermeld.

Uitwerking: (ook in Excel beschikbaar op www.serieondernemerschapindepraktijk.noordhoff.nl)

a Te betalen belasting bij JOB0 als bv

b Te betalen belasting bij JOB0 als eenmanszaak

Winst- en verliesrekening JOB0 bv:

Omzet	€ 560.000
Alle kosten m.u.v. salaris DGA	- 300.000 -
Resultaat voor aftrek salaris DGA	- 260.000
Salaris DGA	- 41.000 -
Sociale lasten over salaris DGA	- 14.350 -
Resultaat voor vennootschapsbel.	- 204.650
Vennootschapsbelasting ¹	- 41.163 -
Resultaat na vennootschapsbel.	- 163.488
Dividenduitkering	- 163.488 -
Winstinhouding	€ 0
$1,20 \times €200.000 =$	€ 40.000
$0,25 \times (€204.650 - €200.000) =$	- 1.163
	€ 41.163

Enmanszaak JOB0:

Resultaat	€ 260.000
Zelfstandigenaftrek	- 4.602 -
Belastbaar inkomen	€ 255.398

Berekening inkomstenbelasting		DGA	Eenmanszaak	
Box 1: 1 ^e schijf	$0,33 \times €18.628 =$	€ 6.147	$0,33 \times €18.628 =$	€ 6.147
2 ^e schijf	$0,4195 \times (€33.436 - €18.628) =$	- 6.212	$0,4195 \times (€33.436 - €18.628) =$	- 6.212
3 ^e schijf	$0,42 \times (€41.000 - €33.436) =$	- 3.177	$0,42 \times (€55.695 - €33.436) =$	- 9.349
4 ^e schijf			$0,52 \times (€255.398 - €55.695) =$	- 103.554
Totaal Box 1		€ 15.536		
Box 2: $0,25 \times €163.488 =$		- 40.872		
Totaal inkomstenbelasting		€ 56.408	Totaal belastingen eigenaar	
Vennootschapsbelasting		- 41.163	eenmanszaak	€ 125.554
Totaal betaalde belasting door bv en DGA		€ 97.570		

Uit dit voorbeeld blijkt dat bij een winst van €260.000 (bij een eenmanszaak) de te betalen belasting bij een bv €27.984 lager is dan bij een eenmanszaak. Naarmate de winsten hoger zijn, zullen de verschillen groter worden (ten gunste van de bv).

Dubbele belastingheffing

Bij een bv is er sprake van een dubbele belastingheffing. De bv betaalt in eerste instantie vennootschapsbelasting over de winst. Als een gedeelte van de winst na aftrek van vennootschapsbelasting in de vorm van dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd, betaalt de aandeelhouder ook nog eens inkomstenbelasting over deze dividenden. In het geval de bv een groter gedeelte van de winst inhoudt, zal het nadeel van dubbele belastingheffing (op dit moment ten minste) minder optreden. Hierbij maken we echter de kanttekening dat als op een later moment de ingehouden winst wordt uitgekeerd, hierover alsnog inkomstenbelasting moet worden betaald. Er is in feite sprake van uitstel van belastingbetaling.

1.10 Omzettingmotieven eenmanszaak/vof in een bv en omgekeerd

Omzettingmotieven

Iemand die een eigen onderneming begint, start meestal op bescheiden schaal. In deze levensfase van de onderneming kiest de ondernemer vaak voor de rechtsvorm van eenmanszaak, maatschap of vennootschap onder firma. Deze rechtsvormen passen bij ondernemingen met een relatief beperkte vermogensbehoefte en met ondernemingsrisico's die goed zijn te overzien. Groei van de onderneming kan er echter toe leiden dat de behoefte aan vermogen en de financiële risico's toenemen. Dat kunnen argumenten zijn om een van de hiervoor genoemde rechtsvormen om te zetten in een bv. Als een eenmanszaak, vof of maatschap wordt omgezet in een bv, worden de bezittingen van de onderneming van de 'oude' rechtsvorm ingebracht in de nieuwe op te richten bv. Daarbij moet ook de minimuminbreng van €18.000 (uitgaande van de eisen per 1 januari 2006) worden voldaan.

Er kunnen ook fiscale argumenten ten grondslag liggen aan een wijziging in de rechtsvorm (zie paragraaf 1.9). Bij de overgang naar een bv wordt de inkomstenbelasting vervuld voor de vennootschapsbelasting, waarvoor lagere percentages gelden.

Samenvatting

Na het bestuderen van dit hoofdstuk zal één ding duidelijk zijn: een goede ondernemer is een schaap met vijf poten. Hij moet een duidelijk beeld hebben van de markt en mede op basis daarvan de slagingskansen van de onderneming inschatten. Maar er moet ook een groot aantal zaken worden geregeld waarbij juridische, fiscale en bedrijfseconomische aspecten een rol spelen. Zo moet er een keuze worden gemaakt over de rechtsvorm waarin de onderneming wordt gevoerd. De keuze van de rechtsvorm heeft onder meer gevolgen voor de regeling van de aansprakelijkheid, de omvang van de te betalen belastingen, de mogelijkheden om vermogen aan te trekken en de sociale zekerheid. De ondernemer zal zich op de hoogte moeten stellen van deze aspecten, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van externe adviseurs (zoals accountants en belastingdeskundigen). Ook de Kamer van Koophandel is voor de ondernemer een belangrijke informatiebron.

Begrippenlijst

1

Aandeel	Een bewijs van deelname in het eigen vermogen van een bv.
Aanmerkelijk belang (AB)	We spreken van een aanmerkelijk belang als iemand direct of indirect 5% of meer van de aandelen van een (besloten) vennootschap bezit.
Algemene gemeenschap van goederen	Een situatie waarin er geen juridische scheiding is tussen het zakelijk vermogen en het privévermogen van de partners.
Besloten vennootschap (bv)	Vennootschap waarbij het maatschappelijk kapitaal verdeeld is in aandelen op naam, die niet vrij verhandelbaar zijn.
Blokkeringsregel	Een regeling die in de statuten van een bv is opgenomen met het doel de vrije overdracht van aandelen van een bv te beperken.
Directeur-groot-aandeelhouder	Een directeur van een bv die een groot gedeelte van de (soms alle) aandelen bezit van de bv waaraan hij leiding geeft.
Dividend	De winst die wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders van een nv of bv.
Eenmanszaak	Ondernemingsvorm waarbij de leiding en het eigendom van de onderneming bij één persoon berusten.
Eigen vermogen	Vermogen dat door de eigenaren eeuwigdurend (zolang de onderneming bestaat) aan de onderneming beschikbaar is gesteld.
Hoofdelijk aansprakelijk	Het met privévermogen en zakelijk vermogen aansprakelijk zijn voor de totale schuld.
Huwelijkse voorwaarden	Voorwaarden die gehuwden of geregistreerde partners kunnen vastleggen met betrekking tot de aansprakelijkheid voor elkaars schulden.
Inbrengverklaring	Een verklaring van de accountant, waarin staat dat de door de aandeelhouders ingebrachte waarde minimaal gelijk is aan de vereiste inbreng in de bv waarvan ze aandeelhouders zijn.
Inkomstenbelasting	Belasting die belastingplichtigen (individueel) moeten betalen over hun belastbare inkomen.

Liquide middelen	De som van het kasgeld en de saldi op de rekening-courant bij banken.
Maatschap	Een ondernemingsvorm zonder rechtspersoonlijkheid waarin een beroep wordt uitgeoefend.
Marktmechanisme	Afstemming tussen vraag en aanbod door middel van het prijsmechanisme.
Ondernemingsvorm	Rechtsvorm waarin de onderneming wordt uitgeoefend.
Oudedagsreserve	Een fiscale faciliteit (waarvan onder bepaalde voorwaarden gebruik kan worden gemaakt) waardoor over een gedeelte van de winst van de onderneming geen inkomstenbelasting hoeft te worden betaald op het moment dat de winst ontstaat, maar op een later moment.
Persoonlijke holding	Een rechtspersoon waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon en die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon behartigt.
Primaire geldstromen	Geldstromen die rechtstreeks samenhangen met het primaire proces (alle geldstromen met uitzondering van de geldstromen van en naar de vermogensmarkt).
Primaire proces	De activiteiten van de onderneming die rechtstreeks samenhangen met het product of de dienst die de onderneming voortbrengt.
Raad van Bestuur	Orgaan binnen een bv of nv dat belast is met de dagelijkse leiding en met de planning op lange en korte termijn.
Raad van Commissarissen	Orgaan binnen een bv of nv dat toezicht houdt op de Raad van Bestuur en gevraagd en ongevraagd adviezen verstrekt aan de Raad van Bestuur.
Rechtspersoon	Zelfstandig lichaam met eigen rechten en plichten en een afgezonderd vermogen.
Secundaire geldstromen	Alle geldstromen van en naar de vermogensmarkt.
VAR	Verklaring arbeidsrelatie.
Vennootschap onder firma (vof)	Maatschap ter uitoefening van een bedrijf onder een gemeenschappelijke naam.
Vennootschapsbelasting	Belastingen die onder andere bv's en nv's moeten betalen over de belastbare winst.
Vermogensmarkt	De markt waarop de vraag naar vermogen en het aanbod van vermogen samenkomen.
Vreemd vermogen	Vermogen dat tijdelijk aan de onderneming beschikbaar is gesteld (en dus afgelost moet worden) en waarover meestal rente moet worden betaald.

Zelfstandigenaftrek Het bedrag dat een zelfstandige ondernemer (als aan bepaalde eisen wordt voldaan) van de winst mag aftrekken om de belastbare winst vast te stellen.

ZZP-er Zelfstandige Zonder Personeel: freelancer of ondernemer die geen personeel in dienst heeft.
